

Thorvaldsen

KOVÁCS IMRE SZOBRÁSZMŰVÉSZ

EMLÉK-ALBUM

SZERKESZTETTE: DÉVAI HUBA, 2010

A kezdetek.

Kovács, vagy Cs. Kovács?

Az Alföldön, különösen a Nagykunságban gyakoriak a „ragadvány-nevek” vagy a családnév előtt (és/vagy után) használt azonosító betűk. Valahogyan meg kellett különböztetni a sok azonos vezetéknévű embert. (Nekem volt évfolyamtársam, akit L. Szabó P. Sándornak ismert mindenki.)

A mi Imrénk édesapja Cs. Kovács Imre volt, aki minket is tanított (egy darabig igazgatóként is) a karcagi Kálvin utcai általános iskolában. Cs. Kovács tanár úr városszerte ismert egyéniség volt. „A »Gazdagító örökítés« című posztumusz könyve igazi várostörténeti ínyencség, hiszen olvastán átélhető közelségbe kerülnek Karcag városának 1910-20-as évekbeli – vagyis közel száz év előtti – hétköznapijai, ahogyan azt a gyermek, illetve az ifjú **Cs. Kovács Imre** látta” – írta Rideg Sándor a könyv előszavában. Az előszó végén azonban már Ő is változtat: „A könyvet a fiú **Kovács Imre** szobrászművész rajzai és fénykép-illusztrációk teszik élvezetesebbé.”

Úgy terveztem, hogy megmutatok néhány illusztrációt az említett könyvből, ezeket az ifjú Kovács Imre rajzolta. Aztán úgy gondoltam, hogy csak az illusztrációk legfeljebb a könnyed rajzolást mutatnák, a róluk szóló történetek nélkül nem volnának igazán élvezhetők.

Mindenkinek ajánlom azonban a „Gazdagító örökítés” című könyv elolvasását.

Cs. Kovács Imre tanár úr fiatal korában remek szertornász volt. Felnőtt korában nem csak tanárként volt ismert, de a legjobbak között volt Karcagon a birkafőzésben. A mi é,rettségi bankettünkre (1955) is Ő főzte a vacsorát jelentő birkát.

Kovács Imre Édesanyja B. Kiss Rózsa grafikus volt. Imre nővére, Éva zenei pályát választott, 1956-ban férjhez ment, és férjével az Egyesült Államokba távoztak. Éva a Boston-i zeneakadémián tanult, majd magán-zeneiskolát szervezett. 1996-ig zongoratanárként és kórusvezetőként dolgozott.

A családban tehát adva volt a tehetség.

Az „Előszó” elé

Ha Kovács Imre szobrászművészt megpróbáljuk megkeresni a világhálón, legfeljebb két-három találatot kapunk. Az egyiket szülővárosának honlapján:

[http://www.karcag.hu/mss01/alpha?do=2&st=1&pg=3&m7_doc=197]

Név:	Cs. Kovács Imre
Születési idő:	1936-1996
Foglalkozás:	szobrászművész
1936-ban született Karcagon, Cs. Kovács Imre tanár és B. Kiss Rózsa grafikus második gyermekeként. Iskoláit az egykori Nagykun Gimnáziumban végezte Karcagon. 1955-ben érettségizett le. Érettségi után felvételizett a Képzőművészeti Főiskolára, de nem vették fel. Ezért az érettségizettek műszaki intézetében esztétikusként kezdett dolgozni és emellett a Dési-Huber esti művészeti szabadiskolába járt. 1956-ban felvették az Iparművészeti Főiskolára, ahol Borsos Miklós tanítványaként szobrászatot tanult. Elsősorban fém-mel dolgozott. A főiskola elvégzése után szabadúszó lett. Már mint kezdő művész is sok munkát kéapott, de ahogyan megismerték a nevét, sorra érkeztek a megrendelések. Összesen 21 munkája áll köztereken és középületekben. Karcagon is találhatók Cs. Kovács – alkotások: Györffy István portréja a Györffy István Általános Iskolában, valamint az Ülő lány szobra a Múzeumparkban. Ezenkívül találhatók még alkotásai Veszprémben, Kiskunfélegyházán és Salgótarjánban is. A salgótarjáni ezért is különösen érdekes, mert a hagyományosnak mondható Cs. Kovács – anyagokkal szemben ez egy mészkőből kifaragott kice – oszlop. 12 önálló kiállítása és 32 csoportos kiállítása volt Budapesten és vidéken. Karcagon egyszer Bod Lászlóval és Somogyi Árpáddal volt közös-, kétszer önálló kiállítása. 1996-ban hunyt el.	

A másik találat kicsit többet mutat, ez egy művészeti lexikon:

[http://artportal.hu/lexikon/muveszek/kovacs_imre_2]

KOVÁCS Imre

szobrász

(Karcag, 1936. november 11.–Budapest, 1996. március 31.)

1956-61: Magyar Iparművészeti Főiskola, díszítőszobrász szak, mesterei: Borsos Miklós, Illés Gyula. 1962: az MM ösztöndíjasa. Tanulmányúton járt a Szovjetunióban, az USA-ban, Német-, Olasz-, Lengyelországban és Erdélyben. A Pályakezdő Fiatalok Esély Alapítványa Kézműves és Szolgáltató Szakiskolájában rajzot és művészettörténetet tanított. Dekoratív, díszítő jellegű kompozíciói a legismertebbek.

Mesterei: Borsos Miklós, Illés Gyula.

Egyéni kiállítások

1972 • New York • Schlangenbad, Georgenborn (NSZK)

1977 • Déryné Művelődési Központ, Karcag

1978, 1982 • Budapest

1980 • Velence

1981 • Karcag

1983 • Budapest, XVIII. ker.

1984 • Nagy Balogh Terem, Budapest

1993 • Gyűjteményes kiállítás, Karcag.

Válogatott csoportos kiállítások

1962-től állított ki a Múcsarnok csoportos kiállításain. Résztvevő az Ernst Múzeum és a Hadtörténeti Múzeum tematikus kiállításain.

1981 • a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége kiállítása a Magyar Nemzeti Galériában. Szobrai szerepeltek külföldi kiállításokon is: Bulgária, Moszkva, Róma.

Köztéri művei

Györffy István (bronz mellszobor, 1962, Karcag, Györffy István Általános Iskola)

háromalakos vörösréz domborítás (1964, Veszprém)

domborított tűzzománc kompozíció (1965, Budapest, III. ker., Átmeneti Fiúnevelő Intézet)

térelválasztó rács (kovácsoltvas, domborított állatfigurákat ábrázoló tűzzománc betétekkel, 1963, Székesfehérvár)

kovácsoltvas rács (három vörösréz domborítással, 1969, Nádudvar, Vörös Csillag Mgtsz iroda előtere [Szabó István fazekas népművész fekete kerámiáival])
térplasztika (alumínium, 1970, Szombathely, vérellátó alközpont előtti vízmedencében)
madárfigura (hegesztett vörösréz domborítás, 1971, Nyíregyháza)
Füredi Mihály-emlékkút (mészkő oszlopon stilizált hangvilla és vörösréz körplasztika, 1972, Vác, Füredi Állami Zeneiskola)
mobil (rozsdamentes acéllemezekből összeállított kompozíció, 1974, Budapest, XVII. ker., bölcsőde homlokzat)
Bocskai István-emléktábla (vörösréz domborítás, 1975, Budapest, XI. ker., Bocskai utcai Általános Iskola)
szobor (vörösrézből domborítva, 1978, Karcag)
kandeláber (két darabból álló vörösréz domborítás, 1979, Budapest, V. ker., Deák F. u. 17.)
díszrács (sárgaréz, 20 darab, 1980, Városliget, Gundel étterem nagyterme)
függő kandeláberek (kovácsoltvas, 1988, Budapest, VI. ker., Postamúzeum.)
faliplasztika (domborított vörösréz lemez, 1989, Budapest, XIX. ker., Házasságkötő Terem)
szoborportré (bronz, 1989, Budapest, XIX. ker., a Ganz Művek épülete)
klasszicista szoborfejek (5 darab, vörösrézből domborított életnagyságú körplasztika, 1989, Budapest, V. ker., Tüköry út 5. alatti műemlék épület utcai homlokzata)
Móricz Zsigmond-portré (bronz, 1990, Budapest, XIX. ker., Gábor Andor utca)
Wekerle-emléktábla (bronz dombormű, felirattal, 1992, Budapest, XIX. ker., Kós Károly tér)
felfüggesztett kandeláberek (kovácsoltvas, 4 db, 1993, Budapest, XIX. ker., Kós Károly tér)
térplasztika (vörösréz díszgömb talapzattal, 1994, Budapest, I. ker., Döbrentei tér 1. alatti műemlék épület tetődíszé).

Irodalom

KÖRMENDI L.: *A mostohafiú. ~ szobrászművésznél*, Szolnok Megyei Néplap, 1975. február 23. (Szolláth György)

A legutóbbi időkben kicsit javult a helyzet: Kovács Imre néhány alkotását megtalálhatjuk egy lelkes csapat gyűjteményben is, akik kitartóan keresik, kutatják hazánk elrejtett köztéri kincseit: [http://www.szoborlap.hu/alkoto/915_Kovacs%20Imre]

A régi újságokat böngésző, bogarászó ember eljuthatott még Kovács Imréhez úgy is, hogy a Karcagi Hírmondó 1996. áprilisi számában elolvasta Revákné Ökrös Mária, volt karcagi diáknak Kovács Imre halálára írt megemlékezését. Ezt teljes terjedelmében az album végén lehet megtalálni.

Ez volt minden, amivel el tudtam indulni. Na meg a Feleségem ujján mai napig is hordott kőgyógyűrű, amit Imre készített 1962-ben, valamint az egyes érettségi találkozókra ajándékozott karikatúrák és emléktárgyak (ezeket megújult formában lehet látni az albumban) – de aztán tényleg nincs más.

No, három-négy éve innen indult el az én kutató munkám.

Az ARTPORTAL-ban lévő anyagból tudtam kiindulni, ennek megfelelően először Kovács Imre köztéri műveit kezdtem sorra látogatni és lefényképezni. A munka az elején nagyon nehezen indult, de később – szerencsére – meglódult. 2010. nyarán, Ökrös Mária segítségével sikerült felvenni a kapcsolatot Kovács Imre nővérével (aki 1956 óta az USA-ban él) és özvegyével, Székely Éva iparművésszel, akiktől döntő fontosságú és elképesztő mennyiségű dokumentumot kaptam (fényképek, kiállítási prospektusok, levéltöredékek, stb.).

Így alakult ki mostanra az album végleges formája és tartalma. Ezt tartalmazza ez a kiadvány, amelynek célja az, hogy megismerjük Kovács Imrét, a szobrászművészt.

Előszó

Az összegyűjtött – az albumban látható és szemlélhető – rajzokat és fotókat tartalmazó anyaghoz némi magyarázatot kell fűznöm.

- ❑ Nem kísérem meg, hogy Kovács Imre művészi alkotásainak ismertetéséhez szakmailag helytálló, minden szempontra kiterjedő, értékelő tájékoztatást nyújtsak. Meg kell jegyeznem, hogy egy életmű bemutatása akkor volna igazán teljes, ha ismernénk az alkotások megszületésének összes körülményeit.
- ❑ A könyv olvasói közül sokan gimnáziumi osztálytársai voltunk Imrének. Volt, akikkel 12 éven át, többen 8 éven át, legtöbben 4 éven át koptattuk együtt az iskola padjait. Bizonyos, hogy ez, az alkotásairól készült album **egy része csak az egykori osztálytársak** számára tartalmaz ismerős jeleneteket. Ők, a volt osztálytársak érzik és értik igazán a tartalmát és finomságait, emlékeznek volt tanárainkra, vagy a karikatúrák szereplőire. Mégis vállalkozom Kovács Imre személyének, művészi alkotó munkásságának bemutatására, hadd ismerjék meg azok is, akik nem voltak osztálytársaink vagy kortársaink.
- ❑ Fentieket előrebocsátva hangsúlyozom ismételten, hogy „nem-művész” osztálytársként nyújtom át az Olvasónak Kovács Imre művészi tevékenységéről összeállított albumot. Meggyőződésem, hogy Imrének, a „MŰVÉSZNEK” helye van a közép-európai alkotó művészek népes gyülekezetében.
- ❑ A bemutatott alkotásokat létrejöttük sorrendjében próbáltam sorba szedni. Árnyaltabbá teszi alkotói tevékenységét, hogy a megálmodott alkotás anyagának nagyon széles választékot használt. Ebben szerepet játszottak az alkotói elképzelések, a megrendelők kívánságai, vagy éppen az anyagi lehetőségek. Az alkotások bizonyítják, hogy egyaránt megmunkált márványt, rozsdamentes acélt, ólmot, bronzot, mészkövet, vörösrezet, alumíniumot, vagy éppen vaslemezt, aranyat vagy kazánlemezt. Nagyon változatos az alkotás „műfaja”, legyen az szén- vagy tusrajz, fametszet, kőfaragás, fém-domborítás vagy lánghegesztés.
- ❑ Itt szeretnék köszönetet mondani mindazoknak, akik segítettek az anyag összeállításában és az Album elkészülésében. A hosszú névsorból (lásd a függelékben) itt most csak a Feleségemet, Érdi Esztert szeretném kiemelni, aki eltúrte, hogy hónapokig csak ezzel foglalkoztam a számítógép mellett ülve, vagy több száz kilométert autózva egy-egy alkotás lefényképezése céljából.

Veresegyház, 2010. szeptember

Dévai Huba

Tartalomjegyzék

Az „Előszó” elé	i
Előszó	v
Tartalomjegyzék	vi
A kezdetek	1
Ifjúkor, és „zsengék”	5
Főiskolán	19
Diploma és a nagybetűs ÉLET	26
Első ízben a nyilvánosság előtt	39
Karcag, 1976	57
Önálló kiállítás Karcagon, 1977.	64
Kispesti kiállítás, 1982. április 8. – május 9.	77
A lakás ahol élt, a műterem ahol alkotott..	91
1995	110
Zárszó	131
Függelék	134

A kezdetek.

Kovács, vagy Cs. Kovács?

Az Alföldön, különösen a Nagykunságban gyakoriak a „ragadvány-nevek” vagy a családnév előtt (és/vagy után) használt azonosító betűk. Valahogyan meg kellett különböztetni a sok azonos vezetéknévű embert. (Nekem volt évfolyamtársam, akit L. Szabó P. Sándornak ismert mindenki.)

A mi Imrénk édesapja Cs. Kovács Imre volt, aki minket is tanított (egy darabig igazgatóként is) a karcagi Kálvin utcai általános iskolában. Cs. Kovács tanár úr városszerte ismert egyéniség volt. „A »Gazdagító örökítés« című posztumusz könyve igazi várostörténeti ínyencség, hiszen olvastán átélhető közelségbe kerülnek Karcag városának 1910-20-as évekbeli – vagyis közel száz év előtti – hétköznapijai, ahogyan azt a gyermek, illetve az ifjú **Cs. Kovács Imre** látta” – írta Rideg Sándor a könyv előszavában. Az előszó végén azonban már Ő is változtat: „A könyvet a fiú **Kovács Imre** szobrászművész rajzai és fénykép-illusztrációk teszik élvezetesebbé.”

Úgy terveztem, hogy megmutatok néhány illusztrációt az említett könyvből, ezeket az ifjú Kovács Imre rajzolta. Aztán úgy gondoltam, hogy csak az illusztrációk legfeljebb a könnyed rajzolást mutatnák, a róluk szóló történetek nélkül nem volnának igazán élvezhetők.

Mindenkinek ajánlom azonban a „Gazdagító örökítés” című könyv elolvasását.

Cs. Kovács Imre tanár úr fiatal korában remek szertornász volt. Felnőtt korában nem csak tanárként volt ismert, de a legjobbak között volt Karcagon a birkafőzésben. A mi érettségi bankettünkre (1955) is Ő főzte a vacsorát jelentő birkát.

Kovács Imre Édesanyja B. Kiss Rózsa grafikus volt. Imre nővére, Éva zenei pályát választott, 1956-ban férjhez ment, és férjével az Egyesült Államokba távoztak. Éva a Boston-i zeneakadémián tanult, majd magán-zeneiskolát szervezett. 1996-ig zongoratanárként és kórusvezetőként dolgozott.

A családban tehát adva volt a tehetség.

Ide betettem egy tusrajzot, amelyet Kovács Imre készített Édesapjáról.

[családi archívum]

Kovács Imrét Édesapja után mindenki (Karcagon a mai napig is) Cs. Kovácsnak hívja, nem csoda, hogy Karcag város honlapján is így szerepel. Ő következetesen a Kovács nevet használta. Egymás között iskolás korunkban általában Cs. Kovácsnak, volt amikor egyszerűen csak CS-nek szólítottuk. Ezt az iskolában is rendre szóvá tette: „Tanár úr kérem: Kovács. **Csak** (hangsúlyozva) **csak Kovács**”.

3

A Gimnázium könyvtárában megtaláltuk az 1947/48. évi évkönyvet, amely tanúsítja, hogy már a „kis elsős” gimnazista is a Kovács nevet használta:

Alt. iskola V. osztály.		Osztályfőnök: Czövek Lajos.													
A tanuló neve és vallása		Magaviselet	T a n t á r g y a k										Ének	Alt. tan. eredm.	Rendszerezet
			Hittan	Magyar	Történelem	Földrajz	Természett.	Mennyviségt.	Rajz	Angol	Gazd. és társ. ismeretek	Testnevelés			
	Balogh István ref.	3	2	4	3	4	3	4	3	3	3	3	3	4	3
	Berényi György rk.	2	3	2	3	2	3	4	2	3	3	3	3	4	2
	Czinege János László rk.	1	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	4	2
	Csikós Lajos ref.	1	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	4	2
5	Devecseri József ref.	2	2	4	3	3	2	3	3	3	3	3	3	4	2
	Dévay Huba József rk.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	4	2
	Disznós Mihály Miklós rk.	1	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	4	2
	Fazekas László ref.	1	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	4	2
	Fekete István ref.	1	2	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	4	2
10	Király András László ref.	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	4	2
	Kiss András rk.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	4	2
	Klein Pál András izr.	1	2	3	2	2	2	3	3	3	2	2	2	4	2
	Kovács Imre ref.	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	4	2
	Cs. Kovács Lajos ref.	2	3	4	4	4	3	4	3	3	3	3	3	4	2
15	Kovács László ref.	2	1	3	3	3	3	3	1	2	3	3	3	4	2
	Magyar Csaba Attila rk.	1	2	3	2	2	2	3	2	2	2	1	1	2	2
	Molnár József rk.	2	3	4	4	3	3	3	2	3	3	3	3	4	2
	Molnár Miklós izr.	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	2	2
	Móro Lajos rk.	1	1	3	2	2	2	2	1	2	1	1	1	2	2
20	Nagy Géza ref. (i)	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
	Nagy G. Zsolt Béla ref.	1	1	1	1	1	1	2	1	2	1	1	1	2	2
	Orgoványi Ferenc ref.	2	2	3	2	3	3	3	1	3	2	2	2	3	3
	Péntek Zoltán ref.	1	1	3	1	2	2	2	2	2	1	2	3	2	2
	Platzer György Dezső izr.	2	2	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2
25	Sánta István ref.	1	1	2	2	2	2	1	1	1	2	2	1	2	2
	Soós Endre ref.	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2
	Soós Ferenc ref.	1	1	2	3	3	3	2	3	2	2	2	1	2	2
	Sütő Lajos Ferenc ref.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
	Szabó Lajos ref.	2	3	4	3	3	3	4	3	3	3	2	2	4	3
30	Szántay György ref.	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1
	Szemerényi István rk.	1	1	3	2	2	2	3	2	3	2	3	2	3	2
	Szilágyi Sándor János ref.	1	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2	2	3	2
	H. Tóth István ref.	1	2	3	3	3	3	3	3	2	3	2	1	3	2
	Tóth János ref.	1	1	3	2	2	3	3	2	3	2	1	2	1	2
35	Tóth Péter Géza ref.	2	1	2	1	2	2	3	2	3	2	1	1	1	2
	Vasas László rk.	1	1	2	1	1	1	1	1	2	2	1	2	2	2

Ifjúkor, és „zsengék”

Az osztályunk tulajdonképpen a „gimnáziumból történő kilakoltatás” körül kezdett összeállni.

Történt ugyanis, hogy 1947 őszén annak rendje és módja szerint az elemi iskola elvégzése után beiratkoztunk a Karcagi Nagykun Református Gimnázium I. osztályába. Kovács Imre is. Aztán valamikor tanév közben jött az államosítás, ott találtuk magunkat a Kálvin utca 2-ben, mint ötödik általános iskolások. Csak 1951 őszén, négy év után lettünk újra első gimnazisták, és 1955-ben érkeztünk el az érettségiig.

Kovács Imre így nézett ki 1953-ban, és ilyen volt a gimnáziumi tablóképen.

Imre érettségi előtt (1954-55-ben) kezdett igazán rajzolni: sorra megörökítette tanárainkat, osztálytársainkat (már akikre azt mondta, hogy „jó az arca”). Osztályfőnökünk, Szász Béla Tanár Úr egyáltalán nem bánta, sőt kifejezetten buzdította, hogy – akár óra közben is – rajzoljon.

Rajzolt is, alig telt el olyan nap, amikor reggel a faliújságra ne lett volna tűzve egy vagy több karikatúra.

A most következő karikatúrák ennek megfelelően mindig is csak szűk körű érdeklődésre tartottak számot, mégis szeretnék megmutatni néhányat. Ezeket a karikatúrákat kiegészítettem az ábrázolt személyek 1955-ös tablóképeivel, és a rajzoló felirataival. Talán segítséget adok ezzel azoknak az olvasóknak, akik ezzel a segítséggel (fiatal koruk vagy helyismeret hiányában) nem igazán értenék – értékelnék az alkotásokat. [A keretes szövegrészek Kovács Imrétől származnak.]

Lássuk a rajzokat, elsőnek Tanárainkat:

A KARIKATÚRA NEM GÚNYRAJZ!

**GIMNÁZIUMUNKBAN 1954 ÉVBEN
JELMEZBÁLT RENDEZTÜNK.**

**PAJZÁN DIÁKNAK EGYÉB NEM IS
KELLETT: AZ ÖTLET ADOTT; ÍGY
MÉG SEM LEHETETT SENKIT
MEGISMERNI.**

UGYE AZ ÍGY IGAZ ?

Hzöregobstos.

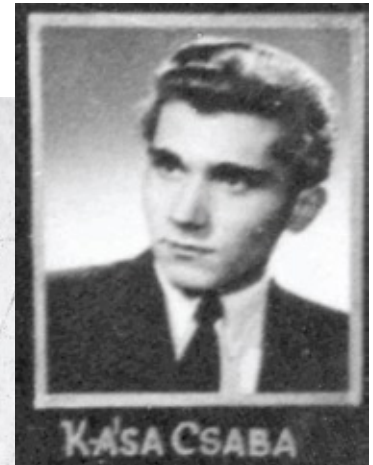

A MI KIS HÉTKÖZNAPJAINKBÓL.

(a bagósok)

Puskásról nincs fényképtünk, de azt hiszem, Őt mindenki felismeri

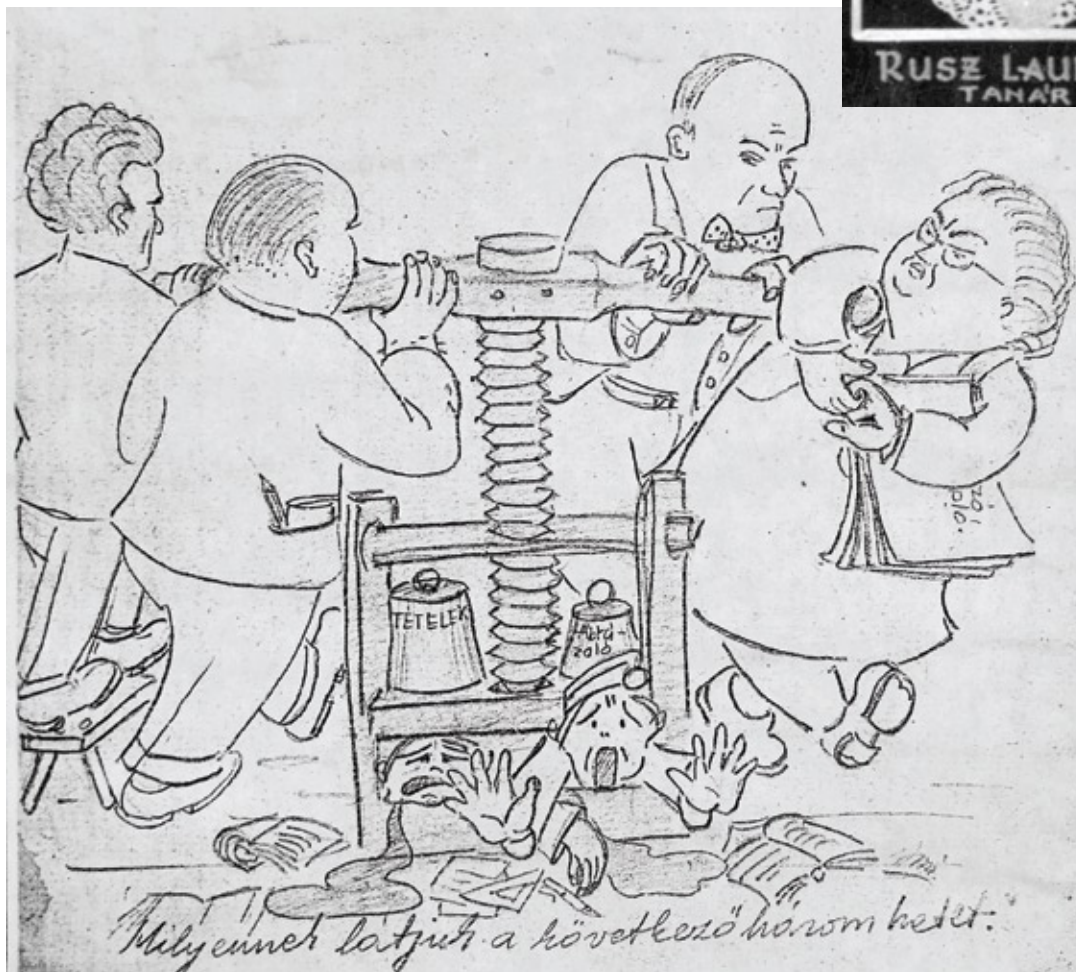
DISZNÓSMIHÁLY

Országos bajnokunk,
a 73 kg-os Misi.

(A IV.A. osztályba
jártak a lányok)

*Hegbeszélők
kitalásainkat*

PLATZER GYÖRGY

A Főiskolán

Művészi indulásáról így beszél Kovács Imre (Kispesti Városi Televízió portréfilmje, 1989):

„Tulajdonképpen nem szobrásznak indultam. Nagyon szerettem rajzolni, a középiskolában az összes tanárt, tanárait, az osztálytársaimat lerajzolgattam, ... és akkor én borzasztó boldog voltam, hogy sikerült, hasonlítanak, meg jókat derültek, mert karikatúrákat csináltam, ... de én grafilus akartam lenni minden áron... Aztán, mikor megismertem a szobrászatot, mint anyagot – képzőművész-körbe jártam – és hát csak irigyeltem, hogy azok az emberek... azok agyaggal dolgoznak, azok manuális munkát végeznek, nem papír-ceruza ... szimpatikus volt. És akkor én szobrászatra, díszítő szobrászatra jelentkeztem, Borsos Miklós volt a mesterem.”

1958-ban vakbél-műtét után Kovács Imre ágyban lábadozott. Időtöltésként metszeteket készített.

(Itt még az aláírása is látszik, ami később nem volt jellemző...)

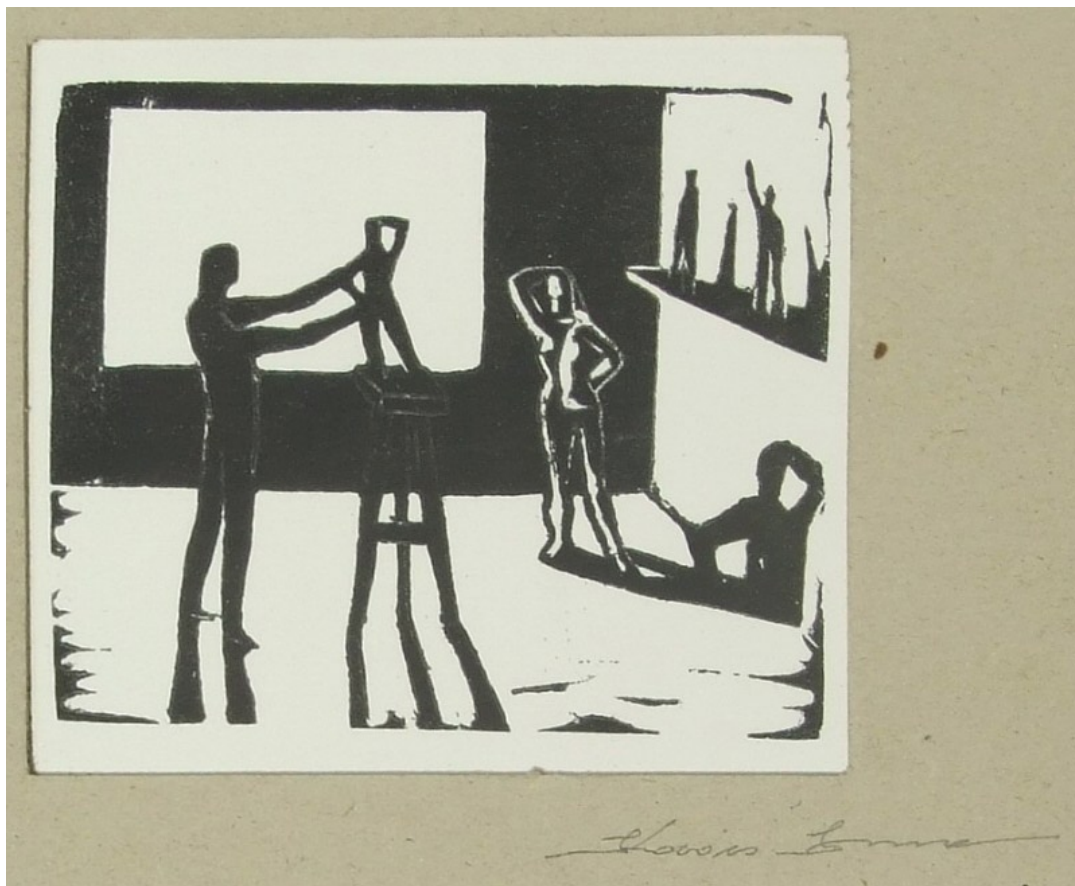
[családi archívum]

Imre ilyesmiket írkált a hátoldalakra:

Görög Imre met-
szete linolban 11. éves
főiskolás korában
ennek tárgyat. Szob-
rarinővondék volt,
vaktelmitit után
vred, smilotta idejét
an agyban. Pedig pe-
dip letitett volna
jótt ötlete is.

[családi archívum]

[családi archívum]

[családi archívum]

Ide tartozik még az album végén látható (zöld árnyalatú) furulyázó is.

A főiskolai évek alatt készült néhány munkája (a kézírásos üzenetek adják az „időtengelyt”):

*Slivai tozró csereszi
fehérmárványból.
Faraptam 1958. május.
Pesten.*

[családi archívum]

*U.n. „gőz” felületuap!!
méretű kűtfigura.
Agyapba mintó'stani
1958. november - december.*

Életmódszori stúdió. 1958. De-
cember.

[családi archívum]

Életmódszori stúdió. 1958.

Ezekben az időkben Imre a Marcibányi téren lakott egy albérletben, és hétvégeken a Hesz András téri (műszaki egyetemi diákszálló, ott laktam én is öt éven keresztül) menzára járt ebédelni. Néhány alkalommal találkoztunk, és ebéd után nagyokat sétáltunk Budán. Séta közben beszélgettünk komoly dolgokról is, egyszer Borsos Miklós művészetéről (ez a beszélgetés egyoldalú volt, hiszen én akkor még nem is ismertem Imre mesterét), más alkalommal arról, hogy egyáltalán művészet-e a fényképezés. Ennek aktualitását az adta, hogy én akkor már majd tíz éve fényképeztem – persze akkor sem és most sem művészi fokon. Imre úgy vélte, hogy a valóság rögzítése nem alkotás. Aztán kompromisszumként betértünk egy kocsmába a Moszkva téren.

Diploma és a nagybetűs ÉLET

1961-ben készített diplomamunkájáról Kovács Imre így vallott portréfilmjében:

„A diplomamunkám is vasból készült, körplasztika, 160 centi magas figura. Azt én azért csináltam lágyvasból, mert egyszerűen nem volt rézre, vörösrézre pénzem. Ennyi az egész. Mert az nagyon drága volt.”

Az alkotás neve: **Parasztasszony**, de hallottam már *Csali madonná*-nak és *Cseles Madonná*-nak is nevezni.

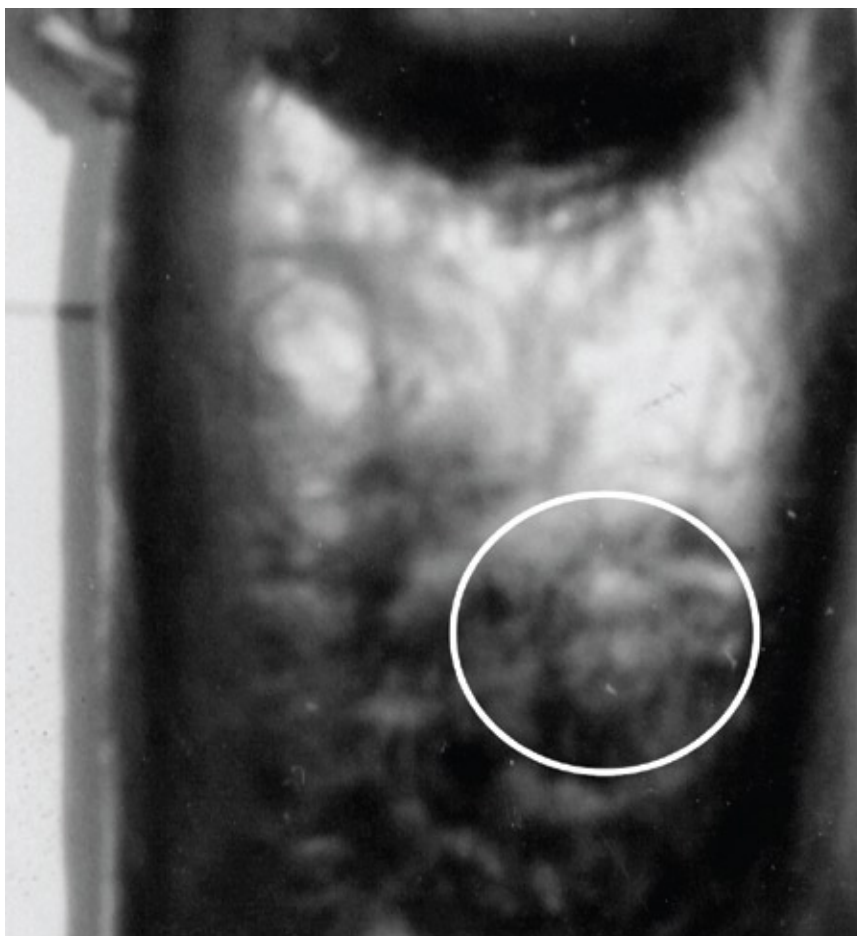
Ez a kép a MŰVÉSZET (a Magyar Képzőművészek Szövetségének folyóirata) 1962. májusi számából való. Ez a szám a IX. Magyar Képzőművészeti Kiállításra beküldött és kiválogatott alkotások közül mutat be mintegy ötvenet. A kiállítás szobrászati anyagáról írott részből emeltem ki a Kovács Imréről vonatkozó részt:

(Az ezt megelőző részletben Laborcz Ferencnek Eger számára készített Fazola szobrát ismertetik, illetve méltatják).

Az előbbihez hasonlóan ugyancsak lemezdomborításos munka Kovács Imre Parasztasszonya. A viszonylag nem nagy, nyilván belső térre szánt szobor mai életünk megszemélyesítője. Fejéről vállára és hátára boruló kendője érdekes sziluettet ad, szoknyájának hátrahúzódnó vonala egységes szerkesztést mutat. Kapáját átlósan maga előtt a földre engedi, kilendülő balkezét csípőre tett jobbjá ellensúlyozza. Finoman domborított arcvonásai magabiztos nyugalmat sugároznak. Egy osztálynak a típusa és mégis egyéniség. Modern istennő szobor benyomását kelti.

Egy méltatója mondta erről a szoborról: „Cseles madonna, mert: *Gótikus madonna, melyben ott rúg-kapál a reneszánsz.*”

Valóban, a ruha alsó részén sok apró részletet lehetne látni, ha közelről nézhetnénk. Sőt, én megkockáztatom, hogy az általam fényképezett, és kinagyított képen a körrel megjelölt területen Kovács Imre bajuszos arcképe is kidomborodik.

Az elmesélteken, na meg a szokásos, ötévenkénti érettségi találkozókön túlmenően csak néhány-szor találkoztunk.

1961-ben (még mindig a Marcibányi téren lakott) egy este becsengettem hozzá. Kiszólt: nyitva van. Bementem. Imre egy támla nélküli széken ült, ölében egy rajztábla rajzlappal, és szénnel rajzolt. Beljebb lépve megláttam, hogy egy nagyon is jó formájú, teljesen meztelen, fiatal nő állt egy kis emelvényen, Imre rajzolta őt.

Nem is tudtam, mi tévő legyek. Amikor Imre észrevette zavaromat, odaszólt a lánynak: vegyél fel valamit. Vagy inkább öltözz fel, úgyis végeztünk mára.

Amikor a modell elment, sor kerülhetett látogatásom érdemi részére. Imre segítségét kértem: lányunk születése alkalmából szeretném megajándékozni feleségemet valami szép, különleges ékszerrel, amit mindig viselni tud. Rövid idő alatt kialakult egy kígyógyűrű gondolata, amelyhez vásároljak két karikagyűrűt. Ezeket Imre úgy fogja szétvágni, hogy az egyikén fog látszani a fémjelzés, a másikon nem, és „kígyóvá” kovácsolja. Így is lett, feleségem azóta is viseli.

A kígyógyűrűnek kalandos története van. Feleségem egy alkalommal a hobbikertben (Gyöngyös–Sárhegy) kapálás közben a kertben lehúzta ujjáról, és nyakláncára (biztos helyre) fűzte. Munka közben a gyűrű „lecsavarodott” a nyakláncról, és a földre esett. Hiába kerestük, be is esteledett, szomorúan mentünk haza. Éjszaka eső esett, másnap a feltételezett helyen megtaláltam a porhanyós földből félig kiálló gyűrűt. Volt nagy öröm!

A friss-diplomás szobrászművész **1962**-ben készítette el **Györfy István** bronz portréját.

Karcag szülötte, (1884 –1939), néprajzkutató, egyetemi tanár, az MTA tagja. Foglalkozott a kunság néprajzi problémáival, különböző néprajzi csoportok kialakulásának körülményeivel (hajdúk, matyók). A népviselet és népművészet körében végzett kutatásai alapján bizonyos mértékig a népi írók falukutató irodalmának volt az előfutára.

A Róla elnevezett iskola, amelynek aulájában áll a portré.

1963-ban Székesfehérváron a Romkerttől nem messze lévő Távirda utcában épült egy új rendelőintézet.

Ebben, az I. emeleten helyezték el Kovács Imre **Kovácsolt vas térelválasztó rács** munkáját, amelyet állatfigurákat ábrázoló, mindkét oldalon összesen 14 db tűzzománc lap díszít.

1964-ben került a veszprémi pártszékház tanácstermének külső homlokzatára az a **Háromalakos vörösréz domborítás**, amit később (az azóta megszűnt) BEM nevét viselő általános Iskolára helyezték ki. A többszöri átépítéskor ismeretlen helyre került, ezért csak régi, fekete-fehér fotókon megmaradt képeket láthatunk:

[családi archívum]

Később Imre nevetve mesélte nővérének: „a szocialista-realista művészet díjazása – méterre ment. Minél magasabb a szobor, annál többet fizetnek érte. Ezért lebegnek olyan magasan a zászlók (a 3 zászlós figura Veszprémben, 1964-ből)”.

Az **1966**-ban Kis-kunfélegyházán át-adott

„Szélkakas”

(rozsdamentes acél-ból készült, és 220 cm magasságú). A Kecskeméti úti iskolában állt egy 10 méter magas oszloprendszeren, az iskola megszűnése után az épülettel együtt magántulajdonba került.

[Fotó: Dr. Csornai Márta]

Most az 5. sz. főúton a 103. és 104. km között található, a főúttól kb. 10 m-re.

Salgótarjánban áll a **Kisze oszlop**, (amely **1968**-ban készült). A háromfigurás mészkő körplasztika, ami azért is különleges, mert a „már megszokott” Kovács-Imre-anyagoktól eltérően mészkőből készült.

[Fotó: Kenyeres István]

Virágvasárnap télbúcsúztató szertartást tartottak. A kiszebábu a telet, a hideget, a fagyot és a betegséget személyesíti meg. Az öregasszonynak formált rongybábut énekszó kíséretében meggyújtották, és búcsúztak a téltől. A bábut levetkőztették, szétszedték, úgy dobták a vízbe vagy elégették, és akkor a tüzet körültáncolták. Ahol a kiszét vízbe vetették, a szalmából minden lány megragadott egy csomót, és volt, ahol a szalmacsomó elűzéséből jósltak a férjhezmenetelre.

A mészkőbe faragott feliratot kinagyítottam, hogy jobban olvasható legyen:

KICE VICE VILLÓ
BEHOZTUK A ZÖLD ÁGAT
KICE VICE VILLÓ
HATÁRUNKAT JÉGESŐ NE VERJE
KICE VICE VILLÓ
JÖJJÖN RÁD JÓ IDŐ

1969-ben Nádudvaron, a Vörös Csillag MgTSz központi épületében, az elő-térben helyezték el Kovács Imre művét. Ez egy kovácsoltvas rácson három rézdomborítást tartalmazott, eredetileg Szabó István nádudvari fazekas népművész fekete kerámiáival gazdagítva.

Jelenleg az eredeti épület helyén emelt NAGISz irodaház előterében található, az átépítés során a fekete kerámiákat Fazekas István (ugyancsak nádudvari) alkotásaira cserélték le.

[Fotó: Gál Imre]

Első ízben a nyilvánosság előtt

1969. dec. 13–21. Kiállítás Karcagon. Itt találkozhattunk Kovács Imre szobrászművésszel, talán senkit nem sért, ha azt mondom: a „nagy öregek” árnyékában.

Három Karcagról elszármazott művész mutatta be alkotásait, akik közül Kovács Imre Bod Lászlónál 16 évvel, Somogyi Árpádnál 10 évvel volt fiatalabb.

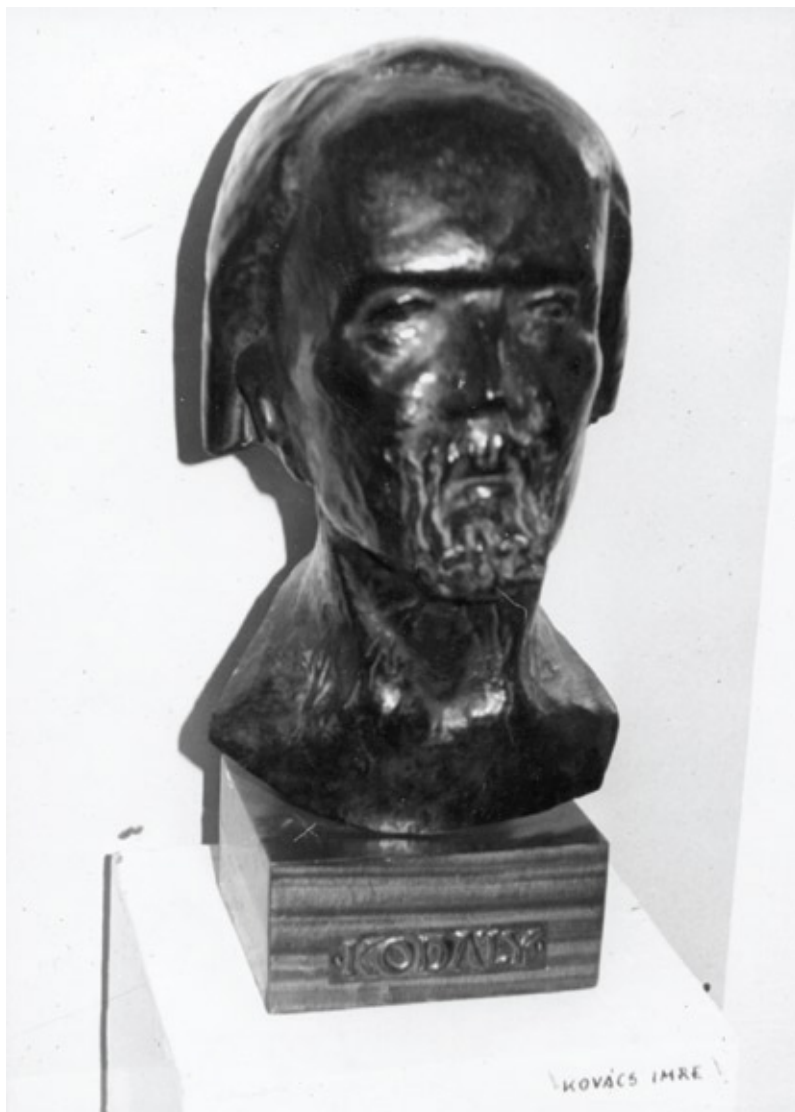

KOVÁCS IMRE SZOBRAI

Parasztlaszony
Portré
Kodály
Vizparlon
Palóc mese I.
Kenyérevő lány
Támaszkodó
Gitáros fiú
Brutus
Zsarnokölő
Julika
Forgás
Feleségem
Bizánc
Kőhordók
Kútterv I.—II.—III.

A kiállított tárgyak listája alapján haladva: a **Parasztasszony** szobrát a „Diploma” fejezetben már bemutattuk.

Kodály (vaslemez, 40 cm)

A **Portré** (Ilike) **ólomból** készült (életnagyság):

Vízparton (vörösréz domborítás, 100x150 cm)

Tavaszi (ólm)
Nincs a kiállított alkotások között, de
a művész kézírása szerint egyidős a
„Kenyérevő lány”-nyal.

„Tavaszi” címmel most
adtam be a X. országos
képz. kiállításra.
Anyaga: ólm.

[családi archívum]

Kenyérevő lány (ólom)

*"Lány kenyérrel" a
X. orn. kiállításra
küldtem.
Ólom.*

A kiállítás katalógusában feltüntetett címet a művész kézírásával a fentiek szerint olvashatjuk.

(Nekem ez az egyik legkedvesebb szobrom.)

[családi archívum]

Érdemes beleolvasni a korabeli sajtó értékelésébe:

KARCAGRÓL ELSZÁRMAZOTT MŰVÉSZEK KIÁLLÍTÁSA.

(Szolnokmegyei Néplap 1969. december 19. szám)

Az utóbbi években több olyan kiállításról számolhattunk be, amelyen a megye különböző részéről elszármazott művészek adtak számot szűkebb hazájuknak művészi munkásságukról. Ezek a kiállítások egyrészt a fiatalabb kor nosztalgiájával visszatérő felnőtt, másrészt a neves művésszé vált gyermekkori ismerős régi barát hangulatában születnek, s a mindkét oldalról jelentkező érzelmi kíséret nagyfokú kapcsolatot teremt művész és közönség, műalkotás és közönség között. És itt nem a kiállítás meleg fogadtatására és aktív befogadására kell gondolnunk, hanem a kapcsolat eredményes ápolására is, amely nemcsak a műélvezők számára reményt keltő lehetőség, de a képzőművészettel foglalkozó fiatalok számára is gyümölcsöző.

Jelenleg Karcagon a Déryné Művelődési Ház kiállító helyiségében mutatják be munkáit Bod László festőművész, Somogyi Árpád szobrászművész és Kovács Imre szobrászművész. Mindhárman karcagi születésűek, kötik őket az első örömök, az első iskolai évek.

.....

A város meleg fogadtatása nemcsak magas számú látogatottságban, a rögtönzött és tervezett vitákban nyilvánul meg, de szaporodnak a „megvásárolt” cédulák is.

.....

A legfiatalabb kiállító Kovács Imre szobrászművész. A főiskolát 1961-ben végezte Borsos Miklós és Illés Gyula növendékeként. Egy évig a Művelődési Minisztérium ösztöndíjasaként dolgozott, majd 1962 óta állami megbízásokon dolgozott. Feltehetően életkorának köszönhető, hogy bemutatott munkái stilárisan is és anyagukat illetően is széles skálán mozogtak. A megfogant gondolathoz keresi a megfelelő anyagot, s alkalmazza a legmegfelelőbbnek érzett technikát. Vonzó ez a rugalmasság, és végig nézve a kiállított munkákat, igen eredményes. Akár körplasztikát készít, akár lemezdomborítást, vagy absztrakt fém-formakompozíciókat, munkáit erő és biztos formakészség jellemzi. Vörösréz domborított faliképei között kiemelkedik könnyed, lírai „Madarak” kompozíciója, valamint megkapó „Tehén és bika” lemeze. Körplasztikáira a természetesen, de ugyanakkor ravaszul megmozgatott testhelyzetek, könnyed

kar- és lábjáték jellemző. Többek között ezeket a tulajdonságokat mutatja a „mosakodó” ellentétes fej- és karmozgása, az egyébként statikus „Támaszkodó” figurájának ellentétes karmozgása, vagy a „Kenyérevő lány” megkapó, légies mozgású kompozíciója. Meghitt, meleg hangulatú a „Vízparton” kövön ülő két alakjának kedves mozdulatú egymáshoz kapcsolása. Meg kell említeni Kovács Imre – Dr. Györffy Istvánról, a karcagi születésű neves néprajzkutatóról készített portréját, amelynek a karcagi Györffy István múzeumba kerülését nemcsak a jó szobor, de éppen a jubileumi évforduló aktualitása (1884-1939) is igazolná.

A korszerű modern városkép megváltozott alapanyagú esztétikai igényű épülete a nekik megfelelő felfogású, anyagú és ritmusú díszítményeket követel Kovács Imre kiállításon szereplő tervei a szombathelyi kórház vízmedencéhez készülő szökőkút különböző változatai. Erényük, az absztrakt formákat (például geometrikus lemez, vagy hengersort) olyan ritmusban szerepelteti, hogy azok a vízsugár mozgásának ritmusát idézik...

Részlet a megnyitó beszédből:

Kovács Imre a fiatal generáció tehetséges művésze. Minisztériumi ösztöndíjasként indul, rendkívül sokoldalú, hiszen különféle anyaggal dolgozik. Egy nagyszerű ígéret, ma már jelentős alkotásokkal a háta mögött. Célkitűzését, művészi tevékenységét jórészt meghatározza ifjúsága sok-sok élménye, melyet Karcagon szerzett. A „Parasztasszony” kimondottan ilyen ihletésű. Művészetén keresztül kristályosítani igyekszik azokat az értékeket, amelyek sajátosan alföldiek, magyar sajátosságok, életformák vetületei, hogy a szép megmutatása mellett maradandóvá is tegye azokat. Kedves nekünk, karcagiaknak, hogy megmintázta városunk nagy néprajztudósának Györffy Istvánnak portréját, s a katalóguson túl is igen jelentős alkotásai vannak Salgótarján, Veszprém, Kecskemét, s az ország több más városában. Kívánom, hogy ez a sor még gyarapodjék s a nagyszerű ígéret sok-sok művészi alkotásban bontakozzék ki.

Támaszkodó (bronz, 15 cm)

[családi archívum]

Brutus (ólom, 19 cm)

[családi archívum]

Zsarnokölő (ólom, 20 cm)

A szobrot Kovács Éva ajándékozta a Karcagi Gimnáziumnak, jelenleg is az igazgatói irodát díszíti.

Julika (ólom öntvény, 29 cm)

Kőhordók (rézdomborítás, 80x30 cm)

1970 és **1972** között Kovács Imre három köztéri szobra került Szombathely, Nyíregyháza és Vác tereire.

Térplasztika (1970), alumínium, 12 n²). Szombathely, Vérelátó Központ előtti víz-medencében.

[Fotó: Éderné Szenczi Edit]

Madárfigura (1971), vörösréz domborítás (2 m² alapterületű, 240 cm magas).

Eredetileg Nyíregyházán a Szarvas utcai irodaház udvarán állították fel 1971-ben. Az alkotást később lebontották, tehát ma már nem látható.

Az itt látható két fotó – sajnos – fekete-fehér, a madarat a művész kispesti házának kertjében mutatja.

[családi archívum]

Füredi Mihály emlékkút (1972), mésző oszlopon stilizált hangvilla és vörös-réz körplasztika. Vác (székesegyház mögött), Bartók Béla Zeneiskola előtt

1970-ben Slangenbad–Georgenborn-ban (NSzK) rendeztek kiállítást Kovács Imre kisplasztikáiból és Gross Arnold (1997-ben kapott Kossuth díjat) rézmetszeteiből. Kovács Imre műveiből kettőt tudunk megmutatni:

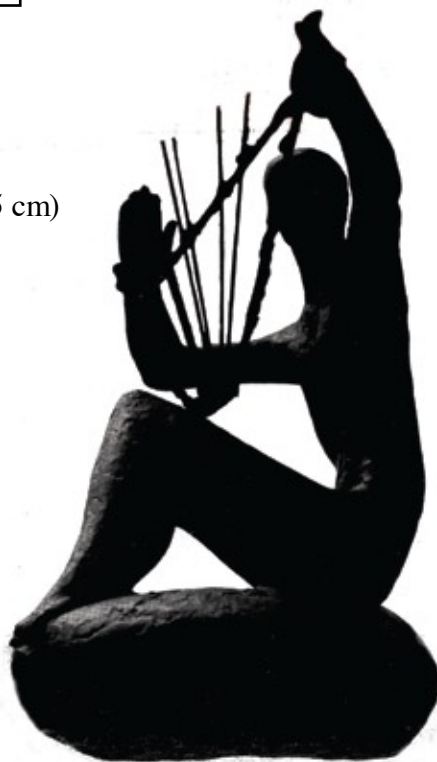
Támaszkodó (bronz)

[családi archívum]

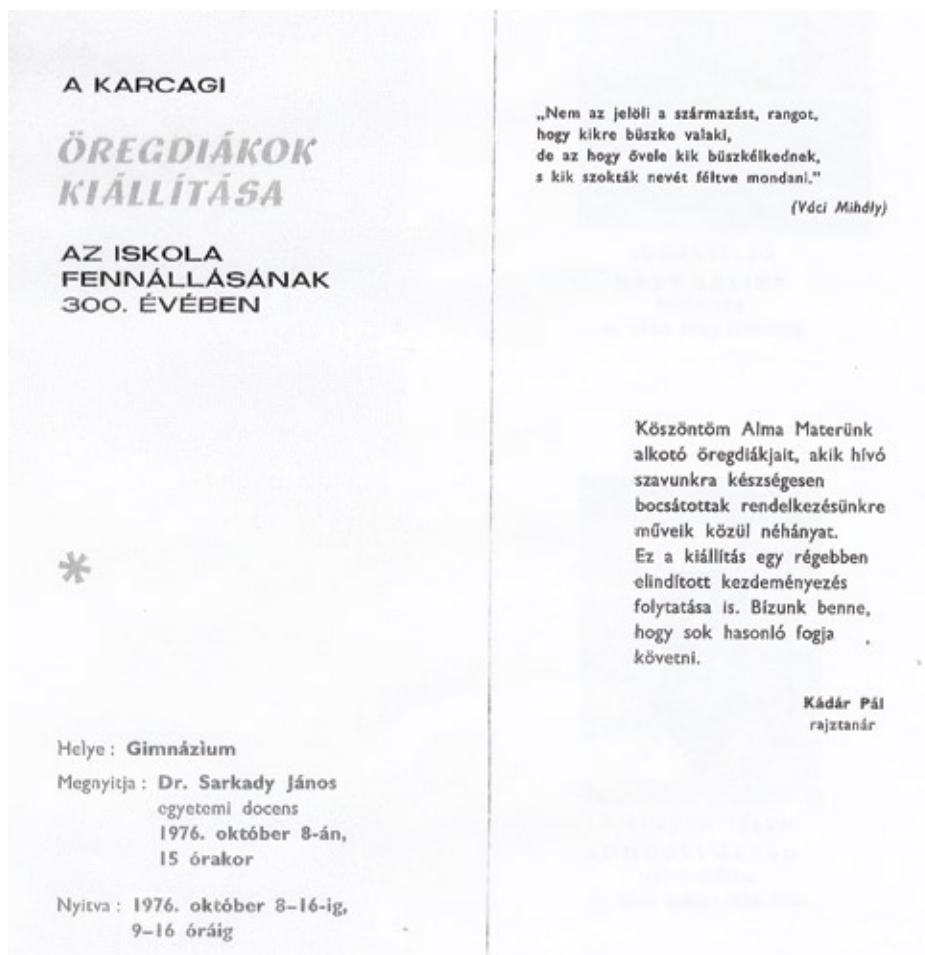
Fiú lanttal (bronz, 35 cm)

Karcag, 1976

A Karcagi Gimnázium alapítása után 300 év telt el. 1976-ban nagyszabású ünnepségsorozatot rendeztek, a volt karcagi-diák képzőművészek között Kovács Imre néhány munkája is kiállításra került.

Az érdeklődőket ezzel a kedves meghívóval fogadták:

A kiállított Kovács Imre alkotások:

Pásztor (ólom, 25 cm) (máshol „Tegnap”, „Juhász”)

[családi archívum]

Külváros (ólom, 22 cm)

[családi archívum]

Babona (bronz, 25 cm)

Küzdelem (ólom, 25 cm)

Törvény (Mózes), ólom, 40 cm

Önálló kiállítás Karcagon, 1977.

Ezen a kiállításon Kovács Imre 38 alkotását sorolja fel a szerény kis meghívó. A listából jól látható, hogy a gazdag téma-választást és változatos alapanyag- választékot bátran alkalmazta a művész.

KARCAGI GALÉRIA

Kovács Imre

szobrászművész

kiállítása

Bika (homokkő)

[családi archívum]

Strandoló (bronz)
Bölcény (rézdomborítás)
„Julika” (ólmódo mborítás, portré)
Kisváros (bronz)
Kofa (terrakotta)
Pásztor (ólm)
Támaszkodó (ólm)
Napoó (bronz)
Mosakodó (kispasztika)
Törvény (ólm)
Torzó (márvány)
Gitáros (bronz)
Brutus (ólm)
Külváros (bronz)
Kucorgó (bronz)
Állat-ember (relief, ólm)
Maszk (vas)
Király (bronz)
Babona (bronz)
Flóra (relief, ólm)
Bika (tűzzománc)
Ikon (rézdomborítás)
Kőhordók (rézdomborítás)
Kodály portré (vaslemez)
Ivókút II. vázlat (vörösréz)
Kakas. Vázlat
Térforma (vas)
Kompozíció (vas és fa)
Julika, portré (ólm)
Térforma (alumínium)
Fiú kutyával (relief, mészkő)
Bika (homokkő)
Parasztasszony 160 cm (vaslemez)
Merengő 200 cm (vörösréz)
Mese (tűzzománc)
Csendélet (tűzzománc)
Ego (rozsdamentes acél)
Emlék egy asz tairól

Sajnos, ezekből a munkákból (a korábban már látottakon kívül) itt már csak néhány alkotást tudunk bemutatni.

„Julika” (ólom, 36 cm)

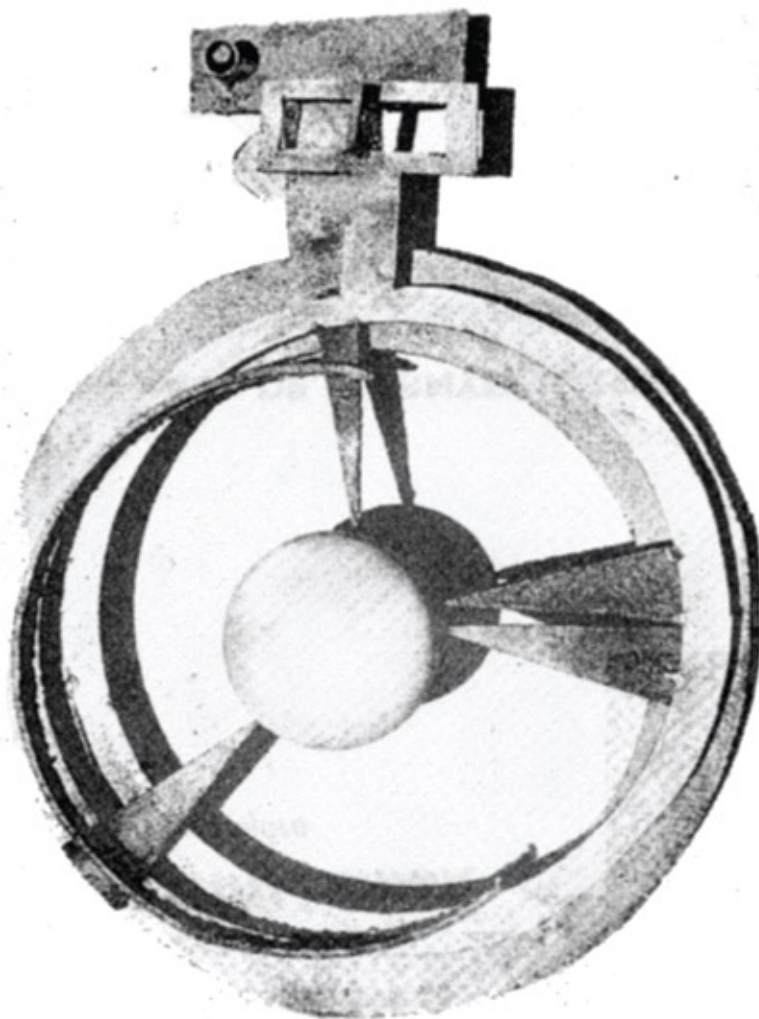
Maszk (vas és fa, 35 cm)

Király (bronz, 34 cm)

Kompozíció (vas és fa, 32 cm)

[családi archívum]

Bika (tűzzománc, 60x35 cm)

Ikon (vörösréz domborítás, italszekrény ajtaja)

[családi archívum]

Az **Ülő lány** (vörösréz domborítás) szobor leleplezése a karcagi Györffy István Múzeum kertjében történt, de később a Városi Strand kertjébe került.

[családi archívum]

Az alább bemutatandó alkotás keletkezésének időpontja kétséges. A rajta látható **1978**-es évszám csak annyit rögzít, hogy a szobrot

**„KARCAG LAKOSSÁGÁNAK
ADOMÁNYOZTÁK: ÁLTALÁNOS
TECHIKA I. SZ. ÉPÍTŐ-
IPARI SZÖVETKEZET”**

1979-ben felújították a Budapest, V. Deák Ferenc utca 17. szám alatti műemlékházat, amely teljes homlokzatára vörös- és sárgaréz burkolatot kapott.

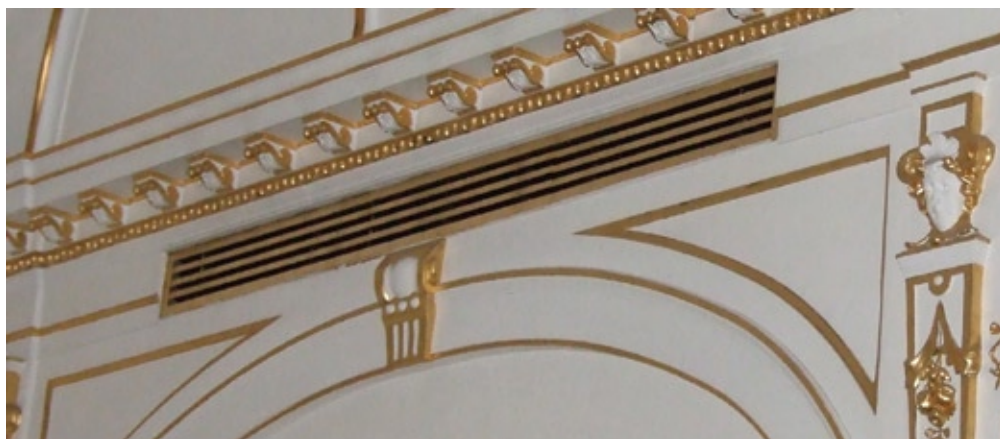
A IV. emelet magasságába került Kovács Imre **2 db. 240 cm-es kandelábere**, amelyen az „Eladó” tábla (gondolom) csak a felvétel készítésének idején volt kitéve.

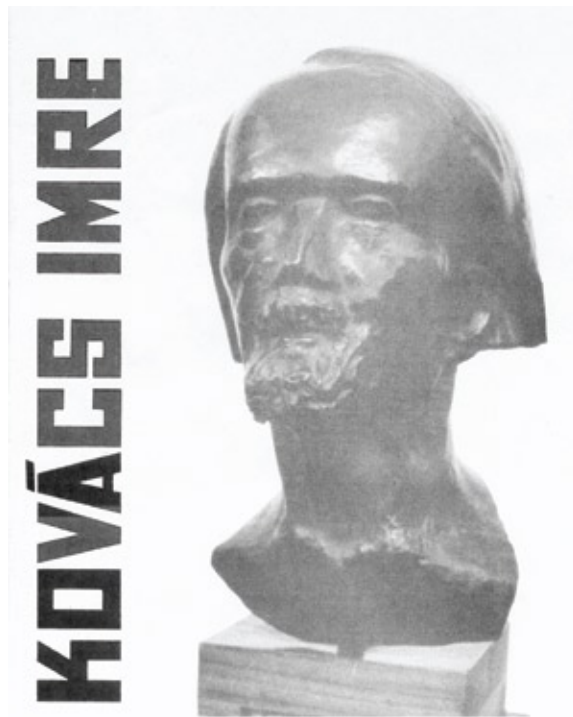
Később lehet majd olvasni egy méltatásban, hogy Kovács Imre „feltűnés nélkül” dolgozott. Ha nem volt más megrendelése, felvállalt díszítési munkákat is: **20 darab sárgaréz díszrács** (1980), Budapest, Városliget, Gundel étterem nagyterme

Minden, a vízszintes mennyezet alatt ívelten behajló fal-szakaszon két-két vese-alakú; a függőleges fal felső részén három, sárgaréz szellőzőnyílás (összesen 20 darab) található

Kispesti kiállítás, 1982. április 8. – május 9.

A KISPESTI
KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZ CSOPORT
KIÁLLÍTÁS-SOROZATA 4.

KOVÁCS IMRE
szobrászművész
kiállítása

NAGY BALOGH JÁNOS
KIÁLLÍTÓTEREMBEN
1982. ÁPRILIS 8–MÁJUS 9.

ELŐSZÓ

Az 1936-ban született Kovács Imre ama szobrászok közé tartozik, akiknek izmos tehetségére és robusztus egyéniségre nem lehet nem odafigyelni. Így van ez még akkor is, ha iménti tulajdonságait jószerével csak tudomásul veszik, ám nem kényeztetik el nagyszabású feladatokkal. A talentum –

sajnos – nem mindenkor elegendő, s kiváltképp a Kárpát-medencében övezi soványka babér azok homlokát, akik példás szerénységgel párosult önbecsük révén képtelenek a tülekedésre. Jó érzése borzadzik attól, hogy tekintélyes pártfogók kegyeit keresse vagy hogy a felsőbb hivataloknál kilincseljen, némi konc reményében. Az ilyen kemény, férfias alkatú művész, még anyagi gondjai miatt sem siránkozik. A sértődés ellenében a legjobb megoldást választja: dolgozik! Egyszerűen, hangoskodás és teátrális pózok nélkül. Bízik a jövőben és hisz a nemes esztétikai értékek örökkévalóságában.

Nem véletlen ez a tiszta emberi-művészi attitűd. Szülőföldje, a Nagykunság gyúrta-nevelte ilyenné ezt a beszédesen izzó szemű, mokány kun-magyart. Majd azzal engedte újára, hogy maradjon hű önmagához. Megtette, így Karcag ma sem tagadja meg elszármazott fiát.

Kovács Imre nem "mintázó" szobrász. Ezen azt kell érteni, hogy az alkotási folyamatból elhagyja az első fázist, az ihlet agyagba való megformázását. Tehát azonnal a kivitelezésre szánt, végső anyagot veszi kézbe, vagyis "átírás" nélkül alkotja meg egy-egy szobrát. Legkedveltebb anyaga a fém, de – épp az előbbi művelet átlépése

miatt – nem az öntött, hanem a vas-, a rézlemez vagy az alumínium. Ezeket az anyagokat már a művészi idea megszületésének pillanatában figyelembe veszi, számol természetükkel, majd fáradságos fizikai munkával kikalapálja, vagyis háromdimenziós plasztikává domborítja. Művészi gondolatainak frappáns közvetítője az ugyancsak közvetlenül megmunkált kő is, és olykor a tűzzománc. Alkotó módszere határozottan realista alapállású, s e ténynek az elvontabb tartalmakat absztraháltabb formaadással közvetítő munkái sem mondanak ellent. Mivel a szobrászi anyagoknak szintúgy „lelke” van, miként a festészetnek, fontosnak tartja, hogy minél sokrétűbben, de tulajdonságaik tiszteletben tartásával használja azokat.

Vérbéli plasztikusi alkatának eredményeiből ezideig hat önálló tárlaton adott számot. Közülük egy az NSZK-ban, kettő Budapesten, kettő szülővárosában és egy a Velencei Kápolna Galériában volt. Emellett rendszeresen szerepel kollektív kiállításokon, így a Múcsarnokban rendezett országos képzőművészeti seregszemléken, az Ernst Múzeum és a Hadtörténeti Múzeum tematikus bemutatóin,

egy szabadtéri szoborkiállításon, legutóbb pedig – 1981-ben – a Magyar Nemzeti Galériában rendezett nagyszabású Szövetségi Kiállításon. A sort a vidéki városokban – Debrecen, Keszthely, Miskolc, Pécs, Szeged stb. – rendezett országos tárlatokra beküldött művek egészítik ki. Igazi értékmérő viszont, hogy három ízben külföldön is – Moszkva, Róma, Bulgária – képviselték szobrai a mai magyar képzőművészetet. Talán ide kívánczik, hogy látóköreit hatékonyan gazdagítottak eddigi tanulmányútjai: Szovjetunió, Egyesült Államok, Német Szövetségi Köztársaság, Olaszország, Csehszlovákia, Lengyelország, Románia.

Számos köztéri szoborra kapott megbízást. A fővárosban ezideig hármat állítottak fel, továbbá egyet-egyet Nyíregyháza, Szombathely, Veszprém, Székesfehérvár, Salgótarján, Vác, Nádudvar és Karcag városokban. Valóban, sem panaszkodásra, sem szegyenkezesre nincs oka. Ennek ellenére: Kovács Imre művészete sokkal több figyelmet, elismerést és megbecsülést érdemelne. Talán a segítőkész, befolyásos kispesti lokálpatrióták valamicskét változtathatnának ezen.

Képek a kiállításról:

[családi archívum]

Ezen a kiállításon 39 alkotást mutattak be:

MŰTÁRGYJEGYZÉK		
Parasztasszony	vaslemez körplasztika	160 cm
Kendős lány	vaslemez körplasztika	200 cm
Időkép	vas plasztika	85 cm
Kútterv	vaslemez térplasztika	50 cm
Térplasztika	vaslemez	40 cm
Óváros	vaslemez térplasztika	22x50 cm
Maszk	vas és vörösréz	50 cm
Maszk	vas és fa	35 cm
Maszk	vas és kő	70 cm
Külváros	bronz	22 cm
Tegnap	bronz	25 cm
Strandoló	bronz	20 cm
Napozó	bronz	32 cm
Támaszkodó	bronz	15 cm
Kuporgó	bronz	25 cm
Mosakodó	bronz	30 cm
Fiú lanttal	bronz	35 cm
Király	bronz	34 cm
Babona	bronz	25 cm
Brutus	ólom	19 cm
Próféta	ólom	40 cm
Küzdők	ólom	25 cm
Juhász	ólom	25 cm
Harcosok	ólom	15 cm
Bohóc	rozsdamentes acél	25 cm
Fekvő lány	rozsdamentes acél	30 cm
Ego	rozsdamentes acél	35 cm
Kodály	vaslemez	40 cm
Móricz Zsigmond	gipsz	40 cm
Julika	ólom öntvény	29 cm
Julika	ólom lemez	36 cm
Julika	márvány	36 cm
Torzó	márvány	27 cm
Vízparton	rézdomborítás (vörösréz)	100x150 cm
Kőhordók	rézdomborítás (vörösréz)	80x30 cm
Eskütétel	rézdomborítás (vörösréz)	38x78 cm
Lány pohárral	rézdomborítás (vörösréz)	34x37 cm
Bőlény	rézdomborítás (vörösréz)	29x23 cm
Őskor	tűzzománc	85x42 cm

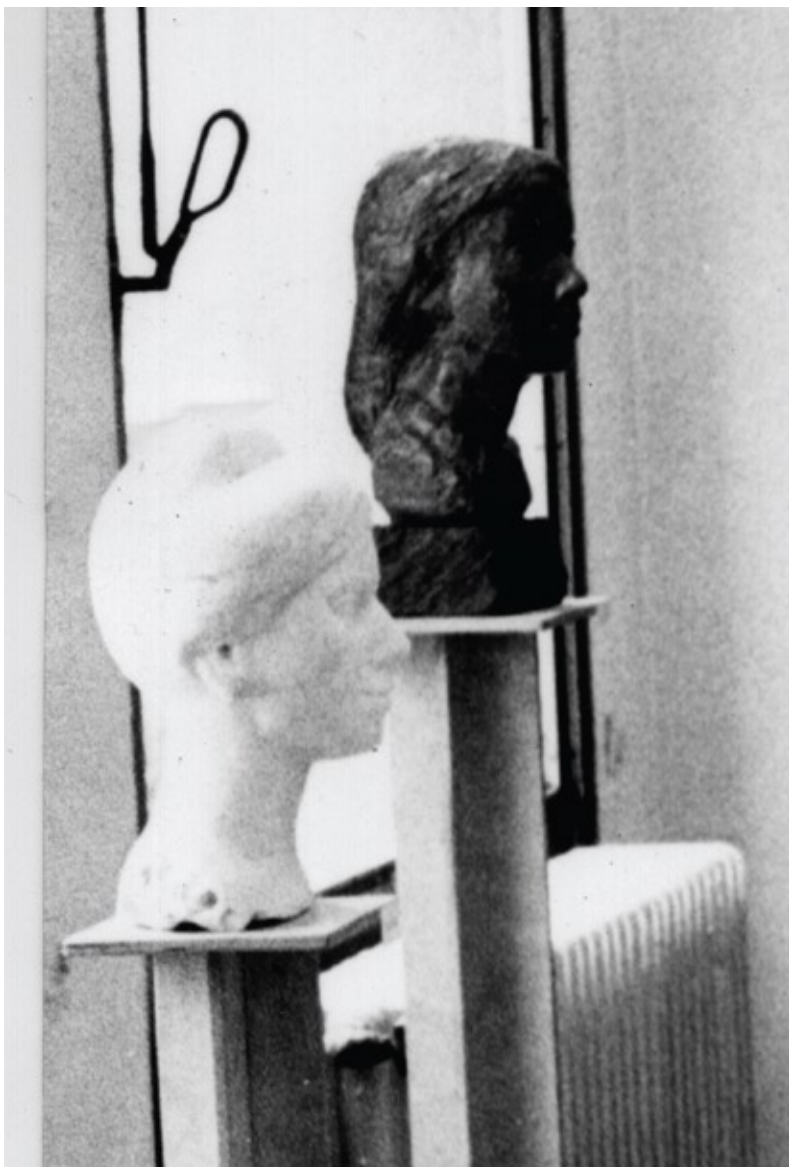
Az eddigiekben még nem látott alkotások közül néhány:

Mosakodó (bronz, 30 cm)

Óváros (vaslemez térplasztika, 40 cm)

Julika (márvány, 36 cm)

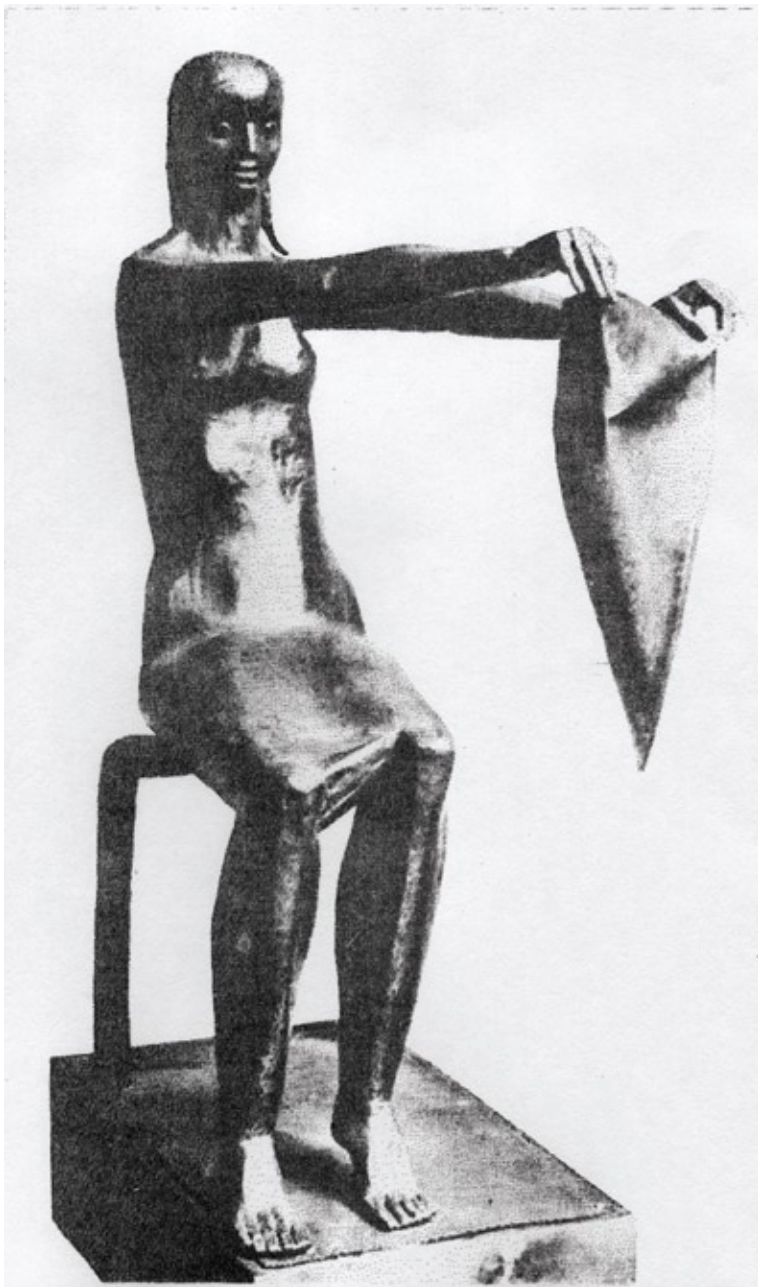
Háttérben a „Julika” (ólom)
egyik változata

[családi archívum]

Maszk (vas és kő, 70 cm)

[családi archívum]

Kendőslány (vaslemez
körplasztika, 200 cm)

[családi archívum]

Bohóc (rozsdamentes acél, 25 cm)

[családi archívum]

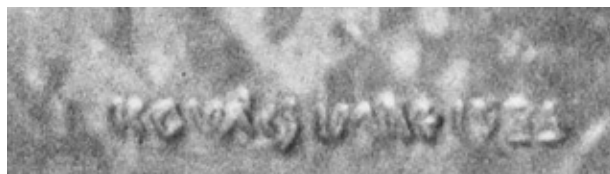
Dinnyés kofa (1982),
vörösréz domborítás
(85x75 cm)

Az alkotás külön érdekessége az, hogy a jobb alsó sarokban olvasható a művész neve és az évszám: „KOVÁCS IMRE 1982”. Nagyon sok munkáját megvizsgáltam, de még véletlenül sem találkoztam hasonlóval.

[családi archívum]

A kinagyított és kissé retusált képen jobban látszik:

Lehet, hogy az előző mű is így kezdett kialakulni?

[családi archívum]

Amikor Amerikában járt nővérénél, filozofálgatott. Azt mondta: sokszor már nem is tudja, hogy mire képes művészileg, mert annyira tudja, mi az, amit megrendelői, a rendszer akar tőle. Ez sokszor már szinte meghatározza alkotásait.

Kovács Imre levele Nővérének, New-York-ba, 1988. ápr. 26-i keltezéssel. Az eredetint látszik, hogy egy igen-igen régi írógépen írta, jellemzők a kopott betűk leütés-nyomai.

Itt különös újság nincs. Nekem van most 2 megbízatásom, azokhoz készülődök. Egy másfél életnagyságú bronzportré, és az a bizonyos házasságtörő termi rézplasztika. Vettem már hozzá 5 tábla 200x60 cm. nagyságú lemezt. Most majd vagdoshatok és kalapálhatok.

A másik munkám egyszerűbb. Agyagba mintázom, megöntöm gipszbe és kész. Amolyan általános dolog, a szobrot klasszikusan így csinálják. Az öntő pedig bronzba önti. A megrendelő fizet. Legtöb-
bet a bronzöntőnek, aztán a kőfaragónak, aki megcsinálja a mészkő oszlopot a szobor alá. Utána sorrendben következnek a felállítók, akik a kijelölt helyszínen megcsinálnak egy beton alapzatot. Odaszállítják a kifaragott mészkő oszlopot, beállítják függőlegesbe, (ha a függőönt nem felejtik otthon) és bebetonozzák az oszlopot. Ami kevés forintocskát hagynak a nagymenők, azt kapom én. Valós tény, hogy én kapom a legkevesebb Ft-ot. Nem baj, de ha igen, akkor sem jár egyedül. T. i. mind a bronzöntő, a kőfaragó vállalat, a felállító vállalat mind cég. Én vagyok az egyetlen magánvállalkozó, akire a magániparosokra kiszabott adótörvények a mérvadók. Így aztán fizetem az adót. Jókedvvel, bőséggel.

Nem baj, majd az év végén derül ki, hogy válik be a szakmám?

Ismét munkában:

[családi archívum]

A lakás, ahol élt, a műterem, ahol alkotott.

Kispest, Móricz Zsigmond u. 74.

Másik történet Kovács Imréről.

Már Kispesten lakott Imre, egy családi házban. Nem volt meg a pontos címe, csak egy olyan-féle leírás, hogy „a kispersti villanytelepnél kell balra fordulni, az Üllői úttól nem messze”. Utcán játszó gyerekektől kérdezősködtem, az egyik visszakérdezett: az a szobrász? A gyerek útbaigazítása alapján meg is találtam a házat.

A ház ma is az eredeti helyén van. A kapun belül a két nagy diófa miatt nem nagyon tudtam érdeemben fényképezni.

A nappali melletti helyiségből lehetett egy csigalépcsőn feljutni a hálószobába.

Ezen a képen látszik
a nagy ablakokat
tartalmazó helyiség, a
„műterem”

A ház akkori berendezéséről maradtak fényképek:

[családi archívum]

Kovács Éva küldte nekem ezt a levelet New Yorkból, 2010. júliusában:

„Imre erdélyi vakációzása alatt házát, műtermét nemcsak kirabolták, hanem kifosztották, szép műveit, munkáit, értékes gyűjteményét és úgy minden mást is elvittek. (Érdekességgéppen említtem, hogy Schwirián tanár úr faragott, patinás bútorát vette meg Imre.) Küldök egy pár képet volt otthonáról, csak hogy lásd, milyen volt.”

Sajnos, a művész lakását (több alkalommal, legalább kétszer) kirabolták. A behatolók nagyon alapos munkát végeztek: szó szerint minden mozdíthatót (bútorokat, kész, vagy készülő munkákat is) magukkal vittek.

A földszinten volt a jókora műterem, inkább műhely, benne félig, vagy egészen kész szobrok mellett autogén-hegesztő palackjai, kalapácsok, lemezvágó, nagy satu, öntő-kokillák, mit-tudom-mik. Mondtam is: akár egy Kovács-műhely.

Amikor egy alkalommal ott jártam, Imre éppen a műteremben dolgozott.

Megérkezésemre levette az azbeszt-kesztyűt, letette a hegesztőpajzsot.

Felegyenesegett.

– Dolgozok. Éppen mérgeledök, mert túlmelegítettem a vaslemezt, amikor a kesztyűvel megfogtam, összerogyott a markomban – mutatott egy fej-formájú darabra. – Pont olyan, mint egy Lenin-szakáll. Akkor ebből Lenin-portré lesz. Na, majd csak elsózom valahová.

Függő kandeláberek (1988), kovácsoltvas. Budapest, Postamúzeum lépcsőházában 14 darab, különböző hosszúságú, 3–4,5 méter belógású kandeláber, 64 cm átmérőjű üvegburákkal.

Ugyanebben az időszakban, és ugyanitt került sor a Postamúzeum Adrássy úti bejáratánál ma is látható két alakos kandeláber restaurálására. Az albumhoz adott DVD bizonyítja, hogy a restaurációt Imre végezte

Faliplasztika (1989), domborított vörösréz lemez (egy helyen Imre „Gyöngyszem”-nek nevezte, 1,8 m²). Kispesti Polgármesteri Hivatal, Kis Házasságkötő Terem

Ganz Ábrahám portré (1989), bronz, másfélszeres életnagyság

Móricz Zsigmond-portré (1990),
bronz, életnagyság.
Budapest, a Kispesti Vigadóval
szemben, XIX. Fő u.

Ugyanebben az évben, **1990**-ben a 35. éves érettségi találkozón az Osztálytársak megállapodtak: „egyre gyorsabban telik az idő”, ezért ezentúl minden évben fogunk találkozni.

Kovács Imre ezeken a „köztes”, évenkénti találkozókön nem volt rendszeres résztvevő, de 1994-ben eljött. Sőt, nem csak Ő jött el, hanem az 1993-ban Karcagon megrendezett – kiállítási anyagának egy részét is elhozta Berekfürdőre.

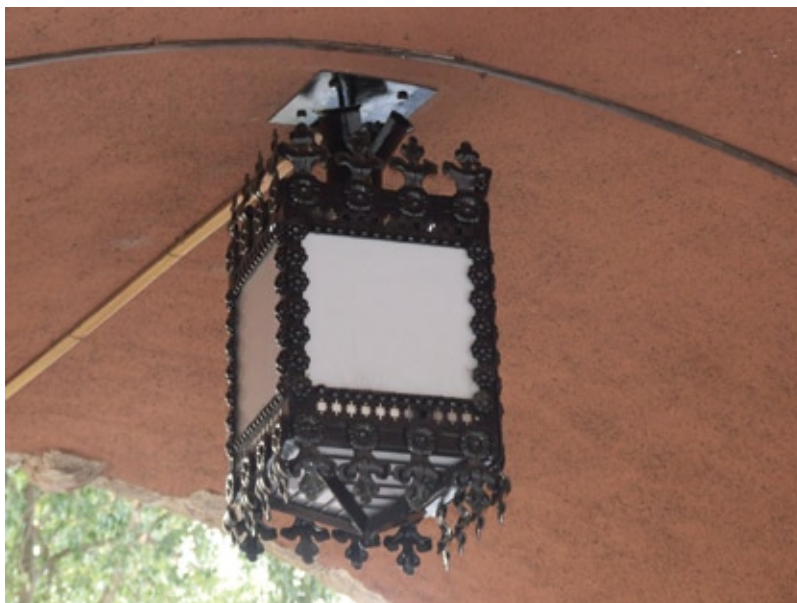
A könyv első részében bemutatott karikatúrák az 1994-es berekfürdői „alkalmi tárlat” anyagából származnak.

1992-ben került a helyére a **Wekerle-emléktábla** (bronz), Kispesten, Kós Károly téren lévő Társaskör falára.

Ettől nem messze, ugyancsak a Kós Károly tér jellegzetes házaiban szereltek fel négy **kovácsoltvas felfüggesztett kandelábert** (1993-ben) (a másik kettő a szemközti átjáróban van).

Levél-1994. márciusából. Címzett ugyanaz (Kovács Éva), az írógép szintén.

Magamról?

Csütörtökön, márc. 10-én beadtam egy kisplasztikámat a Petőfi csarnokba kiállításra. A „Kis prófétát”. Tájékoztatásul: csak alap tag lehet a Magyar Képzőművészeti Szövetség tagja, de minden Alaptag lehet Szövetségi tag. Ki kell érdemelni: távollétében választják meg. Eszmei szerv, pl. 1972-ben én szövetségi igazolvánnyal látogathattam meg az E. Államok területén minden múzeumot ingyen, N.Y-tól Chikagóig. Kivéve a magángyűjteményeket. Namost. A Szövetség (Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége) az új körülmények között küzd a léteért. Ezért csináltunk egy közös kiállítást, amihez reprezentatív helyen termet kaptunk. A helyiség mérete nem teszi lehetővé pl. lovas-szobrok kiállítását, így marad a kisplasztika, mint műfaj. A 20 cm-es kis próféta, „aki levegőt prédikál”, nagyon beleillik a képbe. „Nem minden, aki azt mondja: Uram, Uram, hanem aki cselekszi is azt”. A talmi munkákat válasszuk már szét a művészi alkotásoktól. Nem oda budi. Minden téren az átalakulások korát éljük, és József Attila „csacsog a felszín és (bölcsen) hallgat a mély” recept most nem jó. A felszín ránktapos.

A szóbanforgó tárlat (festészet, szobrászat, grafika 1 hónapig tart nyitva. A munkámat természetesen bevették. Még szép) 1 melót küldhetett be mindenki.

Kis Próféta (ólom, 21 cm)

„Nem minden, aki azt mondja: Uram, Uram, hanem aki cselekszi is azt”

A személyes tárgyú holmik között találtam az alábbi, írógépen készült egy oldalas listát, amelynek készítési indokait nem kerestem, de nem is találtam. Fénymásolatban közzé tenni nehéz lett volna, így a „bevált” formában adom közre (a kereső-kutató munkában kezdetben nagy szolgálatot tett volna!):

Közterületeken, ill. középületek belső terében elhelyezett munkáim.

1962. Karcag Györffy István bronz mellszobor. Györffy István ált. Iskola
1963. Székesfehérvár. Kovácsoltvas térelválasztó rács, domborított állatfigurákat ábrázoló tűzzománc betétekkel. 9 négyzetméter
1964. Veszprém. Három alakos vörösréz domborítás/11 négyzetméter.
1965. Bp. III. Szőlő u. Átmeneti Fiúnevelő Intézet. Domborított tűzzománc kompozíció. Több darab, kb. 3,5 négyzetméter
1966. Kiskunfélegyháza. 10 m. köracél oszloprendszeren 220 cm. rozsdamentes acélból készült szélkakas. Kecskeméti úti tanyasi iskola
1967. Nyíregyháza. Városi Tanács VB. tanácstermében elhelyezett címer. Vörösréz domborítás. Átmérő 70 cm.
1968. Salgótarján. "Kice oszlop". Három figurás körplasztika. Mészkö. 240 cm
1969. Nádudvar. Vörös Csillag MgTSZ központi irodaépület előterében elhelyezett kovácsoltvas rács, három vörösréz domborítással. A vasrács kompozíciót gazdagítják Szabó István nádudvari fazekas népművész ide készített fekete kerámiái. 9 négyzetméter.
1970. Szombathely. Vérellátó Alközpont épülete előtti vízmedencébe készült szalagszerű alumínium térplasztika. 12 négyzetméter.
1971. Nyíregyháza. 2 négyzetméter alapterületű 240. cm magasságú vörösréz-ből domborított, hegesztett madárfigura. Körplasztika.
1972. Vác. Füredi Mihály emlékkút. Mészköoszlopon 140 cm magasságú, stilizált hangvilla. 10 mm vastagságú vörösréz munka. Körplasztika. F. M. Állami zeneiskola előtt.
1974. Budapest. XVII. Óvónő u. 4. Bölcsőde homlokzatára rozsdamentes mobil lemezkompozíció. Több darab, 12 négyzetméter.
1975. Bocskai István emléktábla. XI. ker. Bocskai úti ált. iskola. Belső tér. Vörösréz domborítás.
1979. Budapest. V. Deák Ferenc 17. Műemlék épület IV. emelet magasságában az utcafronton 2 db. álló vörösrézből domborított kandelláber. 240 cm
1980. Budapest. Városliget, Gundel étterem nagytermébe készült összesen 18 négyzetméter áttört sárgaréz díszrács. Több darab.
1988. Budapest. VI. Népköztársaság u. 3. /: Postamúzeum :/ Műemlék épület, a belső terébe készült 14 db. különböző hosszúságú függő kovácsoltvas kandel-

láber. Belógás: 3-4,5 méter. Üvegbúra átmérő 64 cm. Kovácsolt-vas elemekkel átmérő 80 cm.

1989. Budapest. XIX. Városház tér 18. Házasságkötő terem. Domborított vörösréz plasztika. 1,8. négyzetméter.

1989. Budapest. XIX. Ganz Műszer Művek épülete előtt felállított bronz szoborportré. Másfél életnagyság.

1989. Budapest. V. Tüköry u. 5. Műemlék épület utcai homlokzatára készült 5 db. természetes nagyságú vörösrézből domborított klasszicista szoborfej. Körplasztika.

1990. Budapest. XIX. Gábor Andor utca. Móricz Zsigmond bronzportré

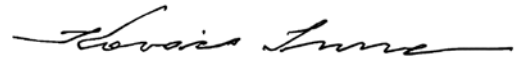
1992. Budapest. XIX. Kós Károly tér. Wekerle emléktábla. Rölief, és sok betű. Külső tér, bronz.

1993. Budapest. Kós K.-tér. Négy db. felfüggesztett kandelláber. Kovácsolt-vas.

1994. Budapest. I. Döbrentei tér 1. Vörösréz térplasztika. Díszgömb, vörösréz talpazattal. Műemlék épület tetőt díszítőrésze. 250 x 500 cm.

A dátumok az átadás időpontját jelzik.

Budapest. 1995. június 24.

Kovács Imre szobrászművész. 1193
Budapest. Móricz Zsigmond u. 74.

A listában **megjelölt** alkotásokat nem sikerült megtalálni.

1995.

10 **Kovács Imre szobrász**

1193 Budapest, Móricz Zsigmond utca 74.
Tel.: 158-99-52

1936-ban születtem Karcagon.
1961-ben diplomáztam a Magyar Képzőművészeti Főiskolán.
Szobrásztanárom Borsos Miklós és Illés Gyula volt.

1995-ben az újra-alakuló kispesti művész-közösség kiállításán 29 művész mutatta be alkotásait (festő, grafikus, mobil-művész, szobrász, iparművész, textil-tervező, építész, belsőépítész, keramikus, zománcművész, üveg-tervező, fémműves, fotós). Kovács Imre is helyet kapott egy oldalon egy kis fotóval, a már korábbi kiállításokról ismert, életrajzi adataival. A kiállítást ismertető füzetben láthatunk egy érdekes kompozíciót, amelynek sem nevééről, sem anyagáról nincs információnk. Valószínűleg domborítás.

[családi archívum]

Az **1995**-ös, 40 éves találkozó alkalmából minden résztvevő ajándékot kapott Imrétől: egy fekete kerámiát, és egy kézírásos „történelmi összefoglalást”.

Mindannyian őrizzük ezt az ízléses, időtálló könyvszerű burkolatban elhelyezett emléket. Jó érzés kézbe fogni, megnézni a könnyedén odavetett vázlatokat, érdemes elgondolkodni az „összefoglalás” megállapításairól.

40 év. Inniál intendo.

Voltunk: kidevisten: Ha a-
kötök és "gini".

Voltunk: itt is pajtások, ha
avastunk, ha. nem. Hatodik
détalános.

Voltunk: világnál: kurok
optimisták. Fiatalság
legények.

Voltunk: fiatalos, de leg-
nyugdíjasok, ábra garas-
nál a munkunkat.

Voltunk mint ^{ti},
"lesztek mint mi."

Tovább nyugodt 40 intendo
kiváló baráti részlettel.

László László

Az ajándék készítésének és az osztálytársak kezébe juttatásának részleteiről elolvashatjuk Imre levelét:

Dr. Polgár Zoltán
in részére
Kecskeméti Juhar u.
13. III. 10. 6000

Kedves derék barátom, Zoli!

Elkészültek a Találkozóra készített plakettek, természetesen jóval idő után.

A lányok példányainak szétosztását Kele Évára bízom. Beletörődött, és szívesen eleget tesz a kérésnek.

A fiuknak szánt plakettek szétküldését sok álmatlan éjszaka után mégis úgy találtam a legcélravezetőbbnek, hogy olyan valakire kell bízni egy munkát, aki abban maximálisan szakember.

Megkérlek, főként az akkori tudásoddal és cizellált agyaddal fundáld már ki, hogy hogyan lehetne szétosztani a sok kis himi-humit? Én gondoltam "Minta írták nélkül" küldeményre, meg mindenféle huncutságra, de előbbre lépni képtelen vagyok.-

Biztos kitalálsz valami bölcs, de egyszerű megoldást, ami nekem az életben eszembe nem jutott volna.

Hibát azért nem akarom ezzel is traktálni, mert hiszen ki más tudna kitalálni jó megoldást; mint aki ért hozzá. Igencsak ezt mondaná. Azonkívül már annyira mindennel meglepett minket; szerezzünk már mi is meglepetést neki.

Elképzelésem a következő:

Megjelent tanárainknak akkor, pront kellett volna odaadni az emléket. Ennyi késséssel küldeni: nemcsak utánlövés, de slapos dolog.

Munkákat ajándékba készíttettem, semmiféle anyagi dotációra nem tartok igényt. Hm.

A miértje? Egyszerű. Nem vagyok Robert bácsi, se részeg milliós. /:részeg még csak csak voltam, de milliósos.../

Ezt a kis emléktárgyat vagy ingyen, ajándékba adom, vagy megkérem az írást. Ha valahol hasonló megrendelést kapnék, természetesen az utóbbit tenném.

Volt iskolatársaimnak szánt figyelemességem nem pénzkérésre motiválta, inkább szeretet. Azért pedig semmi pénzért nem kérek semmi pénzt.

Más a helyzet a postázása l kapcsolatban. Te azt beleteszed egy pl. "Minta írták nélkül" kemény borítékba. Az maga pénz. Megveszed konvertibilis Ft.-ért a bélyeget. Pénz. Megnyálazod, - nos az már társadalmi munka. Stb. Stb.

Summa-summarum, valahogy úgy találd már ki a dolgokat, hogy anyagilag ne terheljen a dolog, de a legények is megkapják épségben a munkát mind okulásukra, mind gyönyörűségükre.

A három karcagi cimborának is postán gondoltam eljuttatni, a dolgokat, így egységes a dolog. Éva úgy intézi a dolgokat, ahogy jónak látja.

Én úgy emlékszem, velem együtt 14-en voltunk fiuk. Fiuk???

Nekem már van. Neked nem kell postáznod. 12 db. egy tucat, nem több.

Azt szinte "megeszed". /:mondom én, megszűröl:/

Köszönöm a segítséget. Üdvözlétem küldöm:

Bp. 1995. X. kb 13-14?

Ugyancsak **1995**-ben, a Karcagi Öregdiákok szokásos októberi találkozóján helyezték el a **Kosárlabdás** vörösréz domborítást (35x50 cm).

Ebben az évben volt 50 éves a kosárlabda-játék Karcagon.

A gimnázium torna termének bejáratánál látható.

Már csak olyan művek maradt hátra, amelyeknek létezése bizonyított, de (miután kiállítási jegyzékekben nem szerepel, legalábbis nem a keresett név alatt) ezekhez dátumot, vagy időszakot rendelni reménytelen lenne. Különösen azt figyelembe véve, hogy Kovács Imre szobrászművésznek tulajdonképpen nincsenek korszakai, nincsen *egyfajta* stílusa, hiszen mindig azt az anyagot vette munkába, amit éppen elképzelt, vagy amire éppenséggel kedve vagy lehetősége volt.

Azt hiszem ezeket a feltevéseket a már megismert életmű (jelentős részének) alapján nem szükséges igazolni, vagy bizonyítani.

Biliárdozók (ólom, 30x40 cm)

[családi archívum]

Torreádor (ólom, 30x40 cm)

[családi archívum]

Koca a malacokkal (rézdomborítás, 40x50 cm)

Lehet, hogy külön fejezetet kellene szentelni Bod László (1920–2001) és Kovács Imre barátságának, amely hosszú ideje alatt nem volt zavartalan. Bár mindketten karcagi diákok voltak, életvitelük, művészi felfogásuk, elképzeléseik jelentősen különböztek.

Ezen barátság emléke Bod László befejezetlen festménye: **Kovács Imre** (farostlemez, olaj, 60x40 cm).

Rómeó és Júlia (vaslemez
térplasztika, 15 cm)

Erdély (bronz és márvány, 25x40 cm)

Kentaur (bronz)

[családi archívum]

(már unom írni, hogy ólom, fehérfém, – most látom, mennyi munkám van ebbe az anyagba. T. i. ezt magam öntöm, olesó. A bronz-öntés borzasztó drága)

Fésülködő (ezüstözött fehérfém)

Fésülködő.
Ezüstözött
~~fehérfém~~
fehérfém.

(már unom írni, hogy
ólom, fehérfém,
– most látom, mennyi
munkám van ebbe az
anyagba. T. i. ezt magam
öntöm, olesó. A bronz-
öntés borzasztó drága)

[családi archívum]

(Szerintem) **Madonna a Gyermekkel** (rézdomborítás)

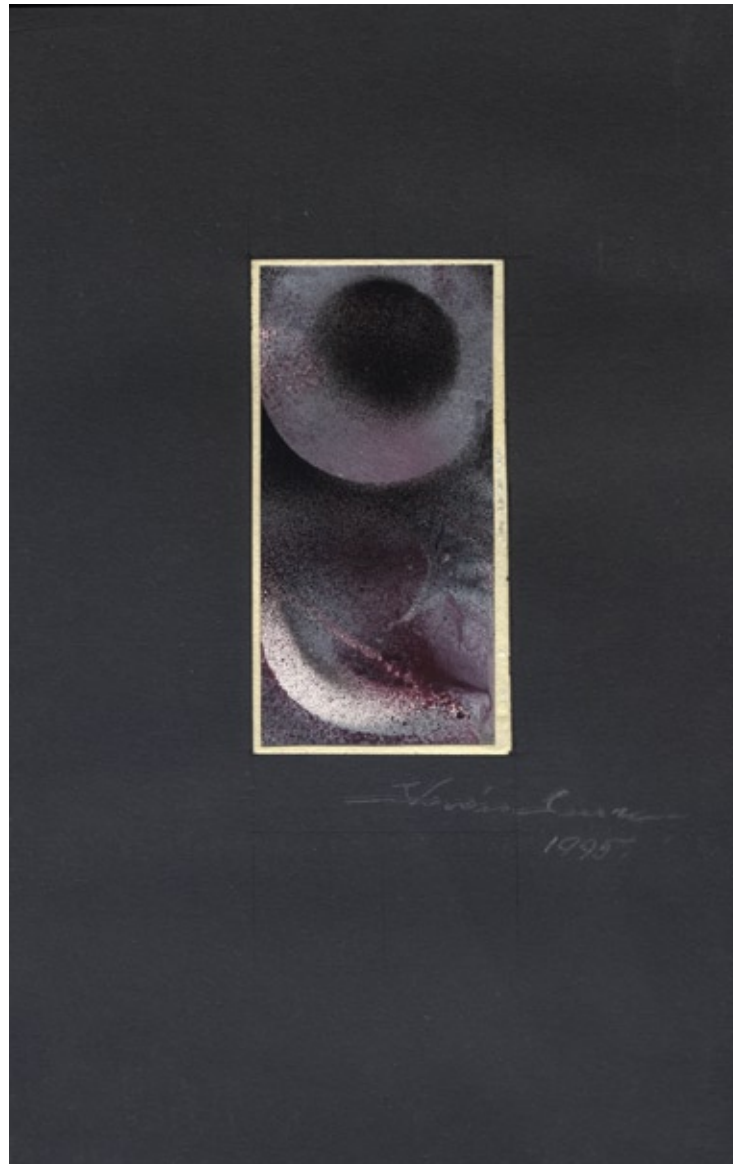

[családi archívum]

Ez az alkotás **1995**-ben készült. Elkészítésének rejtélyeit nem ismerjük, de valószínűleg hogy köze lehet a fotó-technikához.

Nekem tetszik.

A címe legyen például
Születés és elmúlás

Végezetül Kovács Imre legutolsó, **1996**-os alkotása, aminek még csak neve sincs, és láthatóan félbemaradt: csak a megmintázott agyag állapotig jutott el – nem tudhatjuk, mi lett volna belőle.

Talán **Almát áruló** ?
(agyag, 18 cm)

Már esett szó arról, hogy Kovács Imre nem volt egy tipikusan fecsegő típusú ember.

1995-ben, a 40 éves találkozókon is volt osztályfőnöki óra, amelyhez hozzátartozott a volt diákok beszámolója. Imre beszámolója a következő volt (hitelességéről a meglévő videofelvétel tanúskodik):

„Az elmúlt öt év alatt – akkor számoltam be utoljára, hogy mit csinálok, mit csináltam – lényeges dolog nem igen történt. Két évvel ezelőtt volt itt Karcagon egy kiállításom, ami tán azért érdekes, mert Karcagon volt.

A másik dolog az szomorú, harmincéves házasság után meghalt a feleségem, 93-ban. Én viszont egy hónap és egy napja megnősültem.

Köszönöm, hogy meghallgattatok.”

Kovács Imre 1996. ápr. 15-i temetésére készült a következő megemlékezés, amelyet (valahai osztálytitkárként) el akartam mondani, de a torkomban szorongó gombóc és sírás miatt nem voltam képes.

Az ember megkapja a fekete csíkos borítékot, és hülyén néz maga elé. Egy gyenge “na ne!”, de aztán világos: ezzel nem szoktunk viccelni...

Kovács Imre. Cs. Kovács Imi. Csak Kovács. Vagy egyszerűen Imi, később Imre.

Nyolc évig voltunk osztálytársak. Lehetetlen leltárba venni annak a kétezer személyes találkozásnak millió apró emlékét, a néhány száz kemény, férfias kéz-

fogást, a többezer különböző hangulatot. Nyolc évig ültünk a padokban, több - kevesebb figyelemmel hallgattuk jó tanáraink oktatását, eljátszva közben (én a körzővel - vonalzóval, Te a puha grafitceruzával, jelesebb alkalmakkor az ecsettel), hogy érettségi után kilépjünk a CSUPA NAGYBETŰS-be. Csak átmenetileg lehet elfelejteni a közös menzai ebédeket az egyetemi évek alatt, a mélyen-szántásokat arról, hogy mit tud Borsos Miklós, művész-e a fotó, vagy éppenséggel mit érezni egy aktmo-dell rajzolása közben.

Aztán mindenki a maga útján, meg kell élni, ötévenként egy fix pont: a találkozó. Elmúltunk ötvenévesek, amikor közös elhatározással gyakoribbá tettük a találkozásokat. A tavalyin még ott voltál, az idén hiányozni fogsz a birkavacsora és a hozzájáró vörösbor mellől.

Őrizzük kezed nyomát az égetett agyagban, írásodat a kitépett noteszlapon:

„40 év. Inkább esztendő.

Voltunk: kiscserkészek. Ha akartunk. Első gimi.

Voltunk: úttörő pajtások, ha akartunk, ha nem. Hatodik általános.

Voltunk: világmegváltó, hurraóptimisták. Fiatal nős legények.

Vagyunk: fiatalos, délceg nyugdíjasok, árva garassal a markunkban.”

Ide illik József Attila két sora:

„Akárhogy lesz, immár kész a leltár.
Éltem - és ebbe más is belehalt már.”

Kovács Imre halála után három nappal, a Karcagi Hírmondó 1996. április 19.-i számában jelent meg az alábbi megemlékezés Ökrös Marika (karcagi öregdiák) tollából.

Idézem egyenesben:

Emlékezés Cs. Kovács Imre, karcagi származású szobrászművészre

Egy alig enyhülő, halvány fényű, tavaszi napon, amikor már a kikeletet, megújítást várta minden ember, – teljes szívből, – ismét egy szomorú hír vágott mellbe. A kis gyülekezetben, ahol éppen a feltámadásról, a megváltásról szólt az ige, ez a szomorú hír tudatosította bennem, mennyire sürgetővé válhat a bűnbánat, némelyőnk számára.

Akiről a szomorú hír szólt, a karcagi származású Cs. Kovács Imre szobrászművész, aki bár Kispesten, Pesten élt, gyakori vendég volt a szülői házban, ahol a 90. évében járó édesanyja és ugyancsak magas korú nagynénje, várta a telefonhívását, látogatását.

Cs. Kovács Imre Karcagon 1936-ban született Cs. Kovács Imre tanár és B. Kiss Rózsa grafikus, második gyermekeként. Iskoláit az egykori Nagykun Gimnáziumban végezte Karcagon, majd Budapesten folytatta tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán, egy kis kitérővel. Ahogy 1993-ban a szülői házban történt beszélgetésünk során elmondta, egy évig vasesztergályos volt, ami igen erős fizikai munka. Cs. Kovács Imre nem volt egy magas termetű, robosztus alkat. Magam elé idézem barna tekintetét, magyaros bajszú, kerek arcát, közepes termetű férfi volt. Barna, vagy inkább fekete szemei, szemöldöke ellenére, nem mogorva, inkább derűs tekintetű, csendesen mosolygós természetű embernek ismertem meg, aki munkájáról, sikereiről semmikép-

pen nem harsány dicsekvéssel beszélt. Pedig szobrai ott állanak a főváros és az ország más városaiban a köztereken vagy a középületekben. Az Öregdiákok Baráti Körének meghívására, főként rajzait hozta el, amikor életművének bemutatása volt 1993. őszén. A szülővárosa (ki tudja miért?) nem kényeztette, halmozta el megbízásokkal. Egy leányszobor a Múzeum-parkban, egy igen szép Györffy István mellszobor a Györffy István Általános iskolában, (ahol édesapja tanított sokáig – és történetét is megírta ezen iskolának), és egy kosaras relief a gimnáziumban.

Ennyi az, ami maradt nekünk, az elszármazott szobrászművésztől, most már örök emlékebe.

Elmondotta, hogy Szász Béla tanár úr, gimnáziumi osztályfőnöke, nem haragudott, ha óra közben rajzolt diáktársairól, tanáraitól. Sőt bízatta. Szobrokat már kisgyermek korában készített sárból és agyagból. *"Ha a kis szobrocskáknak karja, lába le-törött, igen el volt keseredve, szinte sírt néha a fiam."* – emlékezett vissza édes-anyja. Az egy évi erős fizikai mun-

ka után, grafikusnak jelentkezett – talán édesanyja volt a példaképe –, de akkor nem vették fel a főiskolára. A Dési-Huber esti szabad iskolába járt el, és tanult később, már a főiskolán, Borsos Miklós tanítványaként. *"Elsősorban fémmel dolgozom – mondta el Imre – Erős fizikai munka. Egészen más igény-bevétel, mint a grafikusé. Nem elég kitalálni a "poén"-t, meg kell munkálni az anyagot, melybe átviszem. Az anyag azonban sokszor ellenáll, vagy éppen ott reped, ahol nem kellene"* Mint szabadúszó sokat dolgozott a tanácsi rendszerben. Az V. kerületi Tanács megrendelésére pl. a Hét vezér élet-nagyságú szobrát is elkészítette, amikor kiderült, hogy csak hat fülke van az épületben, ahová megrendelték. *"Most melyik jeles vezért hagyjam ki, merült fel a kérdés bennem"* – így Cs. Kovács Imre.

Aztán Imre elmesélte, hogy Györffy György is jelen volt a kispesti ház udvarán, amikor éppen Györffy István néprajztudós mell-szobrát készítette, egykori iskolája megrendelésére. Az ott lábatlankodó, szomszéd gyerekek, egymás között, – de hallhatóan – így kommentálták az eseményt: *"Egy nagyhajú bácsi, egy kopasz bácsit mintáz"*. Beszélt az életnagyságú "cseles" madonnáról, melyet ezidőben "készített". Cseles, mert: *"Gótikus madonna, melyben ott rúg-kapál a reneszánsz."* Dede Sándor az 1993-as Karcagi Kincses

Kalendá-riumban közzétett beszélgetésük során, az alábbiakat szűrte le: 11 önálló és 32 csoportos kiállítása volt Budapesten és vidéken. Karcagon egyszer Bod Lászlóval és Somogyi Árpáddal volt közös-, kétszer önálló kiállítása. Az 1993. őszén rendezett életmű bemutatásával, így 12. önálló kiállításáról tudok. Sajnos azt a 18 perces TV-filmet, mely munkásságáról készült „Mennybe-menetel” címen, nem láttam. Ennyit tudok elmondani arról a művészemberről, aki idejekorán, 60. évében eltávozott a minden élők útján. Vajon mi minden maradt torzó, és mennyi szép terve lett volna még? Minden hiába! Az élet végződik. Sajnos! Mintha mostanában ez a korosztály, és a pár évvel idősebbek, gyorsabban elmennének, mint az, "emberi számítás szerint" várható volna, és meg sem érik, vagy semmi képpen nem élvezik a nyugdíjat. Bizony hiába várja már haza, vagy akár csak telefon-hívását, idős édesanyja, aki házassága után, a művészet helyett, gyermekei nevelését vállalta. Az Öregdiákok tábora is apadt egy tehetséges emberrel. Imre a város szülötte, már nem alkot gyönyörűségünkre. Mindnyájunknak hiányzik, akik ismertük és szerettük őt. Legyen csendes pihenése!

ABFRA!

Revákné Ökrös Mária

A régi református búcsúzó köszöntés (ami rövidítés: ABFRA = A Boldog Feltámadás Reményében, Ámen) szép, de nem feledtetheti azt az embert, akit szerettünk.

Ennek az albumnak az volna a célja, hogy mégiscsak lehessen valamivel többet tudni Kovács Imréről, a MŰVÉSZ-ről.

Zárszó

Talán nem volt hiábavaló közreadni azokat a gondolatokat, amelyek az én személyes és nem eléggé hozzáértő tevékenységemre vonatkoztak. Ha az Olvasó elsősorban képes-könyvként forgatta az album lapjait, és megpróbálta pusztán az alkotások alapján felépíteni Kovács Imre életét, hogyan élt, miket gondolt, mi tetszett vagy nem tetszett Neki – valószínűleg hiányérzettel csukja be a könyvet: nem talál támpontokat.

Nem véletlen ez. Nincsenek támpontok, kevés az információ, és ami adódik, az sem mind kellemes.

Kovács Éva kézírásos levélkéjéből két utalást kaptam: az egyik az, hogy Imre nagyon szerette József Attilát, a másik az, hogy ugyancsak nagyon szerette Tóth Árpád: „Láng” című versét.

Egyik. József Attila élete vége felé, 1934-ben jelentette meg „Medvetánc” című kötetét. Ennek mottójául választotta az egyszerű kis népdal első négy sorát: „*Aki dudás akar lenni / pokolra kell annak menni / ott kell annak megtanulni / hogyan kell a dudát fújni.*”

Fejtő Ferenc írta József Attiláról: «pokolra kell annak menni» ... mit jelent e „pokol”, miféle sorsot, ígéretet, balvégzetet, hiányt; a proletáréletet-e, s az éhséget, az elnyomást-e, a szegénységet, a külvárosi éjszakák nehéz és tömör ürességét, miféle tömény tüzet, a léleknek mely járatlan tájait és sivár világát?

Kovács Imre talán ehhez készítette ezt a metszetet (még főiskolásként, az album elején látható metszetekkel együtt).

[családi archívum]

A *másik* utalás, amiről nincs mit mondanom. Álljon itt a vers.

Tóth Árpád: Láng

Eldobtam egy gyufát, s legott	De gőggel álltak fenn a fák,
Hetyke lobogásba fogott,	És mosolygott minden virág,
Lábhegyre állt a kis nyulánk,	Nem rezzent senki fel a vészre,
Hegyes sipkájú sárga láng,	A száraz fű se vette észre,
Vígat nyújtózott, furcsa törpe,	S a lázas törpe láng lehűlt,
Izgett-mozgott, előre, körbe,	Elfáradt, és a földre ült,
Lengett, táncolt, a zöldbe mart,	Lobbant még egy-kettőt szegény,
Nyilván pompás tűzvészt akart,	S meghalt a moha szőnyegén.
Piros csodát, izzó leget,	
Égő erdőt, kigyúlt eget;	Nem látta senki más, csak én.

Hadd idézzem Kovács Imrétől a már hivatkozott 1989-es portréfilm zárómondatát, úgy is mint ars poeticát:

„Szeretnék szép dolgokat csinálni, illetve néhány olyan dolgot csinálni, ami megmarad utánam, szóval ... nyomot hagyni magam után.”

Szerintem sikerült.

Ide illik Kovács Éva 2011. január 15-i levele, amelyet a teljes anyag elolvasása után küldött. Azt szeretné, ha ezt az Előszó-ba, vagy Epilógus-képpen valahogy oda biggyeszteném az albumhoz. Az Előszó szerkesztése már lezárult, legyen tehát itt, a Zárszó-ban:

Úgy kezdődött, hogy levelet kaptam Magyarországról. Feladó: Dévai Huba. Ismerős a név, de ugyan, honnan? Forгатom a levelet, felbontom. Hát igen, az a jóképű kisfiú, öcsém osztálytársa – ugrik be a név melle az arc. Együtt érettségiztek.

Kíváncsian olvasom: Imre öcsém szobrászművészi munkásságáról szeretne egy kis füzetecskét összehozni. Van-e anyagom? Igen, van, küldöm. Őszintén szólva nagyon felkavart a levél, öcsém korai tragikus halálát már-már feldolgoztam úgy-ahogy és most ez?

Nekiálltam, összegyűjtöttem, küldtem, ami itt volt, és így valamiféle katarzist is elértem. Persze a gyűjtés és postázás nem ment minden zökkenő nélkül, de meglett. Huba elhűlt, megkapván a bőséges anyagot. Idézem: “Segíts meg Jóistenem, na de ne ilyen nagyon!” Kemény jó pár hónapi munka következett és kezetekben az eredmény.

Valahol olvastam: ajándékozzuk, jutalmazzuk azokat, akik valami szívességet tettek nekünk. Viszont, ha valaki visszaránt bennünket egy száguldó kocsi útjából, az életmentőnek csak azt rebegjük: köszönöm. Egy kicsit úgy érzem, én se tudok többet mondani, csak ezt: köszönöm, Huba.

Emelem poharam drága öcsém emlékére, és Huba derekas és kitartó munkásságára!

Foremanné Kovács Éva

Függelék

A mellékletként található DVD-ről:

Az Albumban hivatkozás történt egy „Mennybemenetel” című TV-filmre. Ezt 1989-ben készítette a Kispesti Városi Televízió, címe: Kovács Imre. A DVD egy USA-ba (Imre nővérének) kiküldött, és amerikai rendszerbe átirat kópia alapján készült, amelyet most „visz-szaírtak” európai szabványúra. Ennek következtében a minősége olyan, amilyen, de sajnos, a TV Kispestnél hiába kerestem az eredetit. Ebben a filmben szerepel egy eddig soha és sehol nem látott, 3 alakos szobor („Harcosok” ?), és felismerhető a Postamúzeum utcai bejáratánál elhelyezett két nagyméretű kandeláber, szétszedve, restaurálás alatt. Ezek láthatók is az Albumban.

Az illusztrációkhoz, fotókhoz tartozó, technikai jellegű megjegyzés: igyekeztem pontosan megadni az „idegen” kézzel készített fényképek készítőinek nevét. A [családi archívum] jelölések Kovács Éva és Székely Éva tulajdonában lévő archív képek másolatai. A többiért én vagyok felelős.

Köszönetemet szeretném kifejezni mindazoknak, akik az Album létrehozásában segítségem-re voltak.

A felbecsülhetetlen értékű anyagot (eredeti alkotásokat, fotókat, kiállítások ismertetőit, fény-másolatokat)

Eva Foreman, Kovács Éva, USA és

Székely Éva iparművész, Hévízgyörk bocsátotta rendelkezésemre.

Nagyon szép felvételeket kaptam négy köztéri alkotásról

Dr. Csornai Mártától és dr. Polgár Zoltántól (Kecskemét),

Éderné Szenczi Edittől (Szombathely, Vérellátó Alközpont),

Gáli Imre fotóriportertől (Nádudvar) és

Kenyeres Istvántól (Salgótarján).

Sokkal többen voltak, akik segítettek a szervezésben és mindenben, ami előre vitte az „ügyet”, tanácsokat adtak, segítettek stilizálni, magasabb támogatási összegekkel járultak hozzá a kivitelezéshez. A felsorolás nem fontossági sorrend, csak egyszerű ABC. Ha véletlenül valakit nem soroltam fel, azoktól szíves elnézést kérek:

Cséti Imre karcagi öregdiák, Debrecen

Juhászné Bankó Erzsébet faluház vezető, Szada

Juhászné Zsadányi Erzsébet igazgató, karcagi Református Gimnázium

Karcag város Polgármestere és az Önkormányzat munkatársai

Kispesti Wekerle Kör munkatársai

dr. Kiss Róbertné J. Nagy Ágota öregdiák, Budapest

Major Ernőné, Kispesti Polgárm. Hivatal

Mikus István, a Karcagi Öregdiákok Köre elnöke, Budapest

NAGISz KFT (Nádudvar) munkatársai

Postamúzeum munkatársai

Revákné Ökrös Mária öregdiák, Karcag

Dr. Szántay György öregdiák, Gyömrő

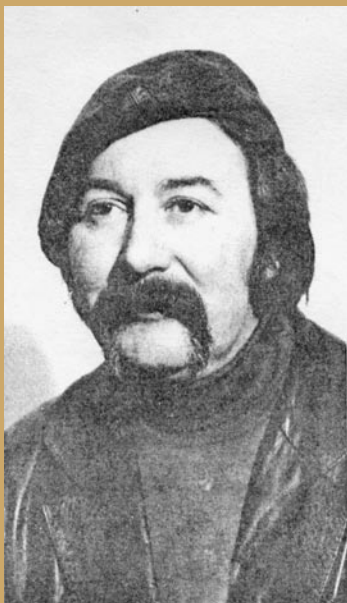
Szatmári Lajosné könyvtáros, karcagi Református Gimnázium

Székel Lászlóné Puskás Ildikó öregdiák, Dunakeszi

Szóllósi János, a Karcagi Öregdiákok Köre örökös elnöke, Budapest

Teta Magnetic Kft. Budapest, Málik Sándor

Zsírosné Kele Éva öregdiák, Karcag

Az 1936-ban született Kovács Imre ama szobrászok közé tartozik, akiknek izmos tehetségére és robusztus egyéniségre nem lehet nem odafigyelni. Így van ez még akkor is, ha iménti tulajdonságait jószerével csak tudomásul veszik, ám nem kényeztetik el nagyszabású feladatokkal. A talentum - sajnos - nem mindenkor elegendő, s kiváltképp a Kárpát-medencében övezi soványka babér azok homlokát, akik példás szerénységgel párosult önbecsük révén képtelenek a tülekedésre. Jó érzése borzadozik attól, hogy tekintélyes pártfogók kegyeit keresse vagy hogy a felsőbb hivataloknál kilincseljen, némi konc reményében. Az ilyen kemény, férfias alkatú művész, még anyagi gondjai miatt sem siránkozik. A sértődés ellenében a legjobb megoldást választja: dolgozik! Egyszerűen, hangoskodás és teátrális pózok nélkül. Bízik a jövőben és hisz a nemes esztétikai értékek örökkévalóságában.

Nem véletlen ez a tiszta emberi-művészi attitűd. Szülőföldje, a Nagyikunság gyúrta-nevelte ilyenné ezt a beszédesen izzó szemű, mokány kun-magyart. Majd azal engedte újára, hogy maradjon hű önmagához. Megtette, így Karcag ma sem tagadja meg elszármazott fiát. Kovács Imre nem "mintázó" szobrász. Ezen azt kell érteni, hogy az alkotási folyamatból elhagyja az első fázist, az ihlet agyagba való megformázását. Tehát azonnal a kivitelezésre szánt, végső anyagot veszi kézbe, vagyis "átírás" nélkül alkotja meg egy-egy szobrát. Legkedveltebb anyaga a fém, de - épp az előbbi művelet átlépése miatt - nem az öntött, hanem a vas-, a rézlemez vagy az alumínium.

Számos köztéri szoborra kapott megbízást. A fővárosban ezideig hármat állítottak fel, továbbá egyet - egyet Nyíregyháza, Szombathely, Veszprém, Székesfehérvár, Salgótarján, Vác, Nádudvar és Karcag városokban. Valóban, sem panaszkodásra, sem szégyenkezésre nincs oka. Ennek ellenére: Kovács Imre művészete sokkal több figyelmet, elismerést és megbecsülést érdemelne.